Projekt

z dnia 21 marca 2024 r.
Zatwierdzony przez .....

UCHWAŁA NR XLVII//2024
RADY GMINY AUGUSTÓW

z dnia 26 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 ”.

Na podstawie art. 10f ust. 4, art. 18 ust. 2 pkt. 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, poz. 572, poz. 1463, poz. 1688) oraz art.3 pkt 3 i art.4 ust.1 z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 225, poz. 1273 Rada Gminy Augustów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Augustów.

§ 3. Tracą moc uchwały:

- Uchwała Nr XI/70/99 Rady Gminy w Augustowie z dnia 29 października 1999r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju Gminy Augustów na lata 1999-2015;
- Uchwała Nr X/66/2015 Rady Gminy Augustów z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie przedłużenia okresu obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 1999-2015r.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Ewa Frąckiewicz

Załącznik do uchwały Nr XLVII//2024
Rady Gminy Augustów
z dnia 26 marca 2024 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY AUGUSTÓW NA LATA 2023-2030

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE 4

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY AUGUSTÓW 8

2.1. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA 8

2.1.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE 8

2.1.2. GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE 9

2.1.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE 11

2.1.4. WALORY PRZYRODNICZE, ZAGROŻENIA NATURALNE 12

2.1.5. WALORY KULTUROWE 20

2.1.6. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE 21

2.2. SFERA SPOŁECZNA 21

2.2.1. DEMOGRAFIA 21

2.2.2. WIEK I WYKSZTAŁCENIE LUDNOŚCI 23

2.2.3. MIESZKALNICTWO 24

2.2.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY 25

2.2.5. BEZROBOCIE 26

2.3. SFERA GOSPODARCZA 27

2.3.1. ROLNICTWO 27

2.3.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ 28

2.3.3. TERENY INWESTYCYJNE 29

2.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA 29

2.4.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA 29

2.4.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA 30

2.4.3. GOSPODARKA ODPADAMI 31

2.4.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA, CIEPŁOWNICZA I GAZOWA 32

2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA 33

2.5.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, JAKOŚĆ EDUKACJI 33

2.5.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA 35

2.5.3. INFRASTRUKTURA KULTURY, DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA 36

2.5.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ 37

2.5.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE 38

2.6. FINANSE SAMORZĄDOWE 38

2.7. PODSUMOWANIE DIAGNOZY – ANALIZA SWOT 39

3. ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY AUGUSTÓW 46

3.1. WIZJA ROZWOJU 46

3.2. MISJA ROZWOJU 46

3.3. CELE STRATEGII 48

3.4. PLANOWANE PROJEKTY 58

4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA 60

5. WYMIAR PRZESTRZENNY STRATEGII 64

5.1. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY AUGUSTÓW 64
5.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ 81
6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH 84
7. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 87
8. PROCES TWORZENIA STRATEGII 88
9. SPIS TABEL I RYSUNKÓW 90
ZAŁĄCZNIK NR 1. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY AUGUSTÓW 91

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Augustów została przygotowana zgodnie z art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 40 z późn. zm.) oraz z uwzględnieniem zapisów poradnika opracowanego na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej „Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny".

Podstawę prawną do jej przygotowania stanowi Uchwała Nr XLI/389/2023 Rady Gminy Augustów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023 – 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Strategia jest efektem prac zespołu zadaniowego. Dzięki zaangażowaniu przedstawicieli samorządu, organizacji publicznych, przedsiębiorców i lokalnych liderów życia społecznego, Strategia stanowi nie tylko narzędzie prowadzenia polityki rozwoju lokalnego, ale również syntezę świadomych wyborów i rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową. Została opracowana w oparciu o metodę partycypacyjną. W celu jej przygotowania przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami, zorganizowano także badanie ankietowe mające na celu zebranie informacji na temat oczekiwanych kierunków rozwoju analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych. Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Augustów, a także jest spójny z dokumentami wyższego rzędu. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowymi aktami prawnym wykorzystywanymi podczas przygotowania Strategii były: ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

(t.j. Dz.U. 2023, poz. 40 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1259 z późn. zm.). Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 składa się z trzech głównych części:

1) wniosków z diagnozy strategicznej;
2) określenia strategii rozwoju, w tym wizji i misji, celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań strategicznych i oczekiwanych rezultatów ich realizacji;
3) określenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Celem diagnozy jest analiza potencjału społeczno-gospodarczego gminy, uwzględniając przy tym przestrzenne uwarunkowania. Diagnoza jest punktem wyjścia do konstruowania kierunków działań, a następnie celów strategicznych i działań.

W drugiej części przedstawiono plan działań Gminy Augustów do 2030 roku w oparciu o wnioski z przeprowadzonej analizy. W części tej określone zostały następujące elementy: misja i wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne oraz sposób realizacji i finansowania Strategii, ze wskazaniem podmiotów zaangażowanych w jej wdrażanie. Ponadto przedstawiono działania, które pozwolą osiągnąć zakładane cele strategiczne.

W trzeciej części określono podstawowe kierunki dalszej polityki rozwoju prowadzonej w przestrzeni gminy.

Przy formułowaniu Strategii wzięto pod uwagę założenia obowiązujących dokumentów strategicznych i aktów prawnych wyższego rzędu oraz dokumentów obowiązujących na terenie Gminy Augustów tj.:

1) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. (Przyjęta Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r.)
2) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r.
3) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.
4) Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.
5) Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.

6) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 przyjęta Uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.
7) Polityka energetyczna Polski do 2040 r. zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 lutego 2021 r.
8) Krajowy Plan na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030 przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.
9) Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 29 października 2014 r.
10) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
11) Krajowy Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych.
12) Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy.
13) Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 przyjęta uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.
14) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXVI/330/17 z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2777, poz. 3270).
15) Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej przyjęty uchwałą nr XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20.12.2013 r. Jego aktualizację przyjęto Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XIX/236/19 z dnia 8 czerwca 2020 r. Kolejnej zmiany dokonano uchwałą nr XLIV/611/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2022 r. Kolejną zmianę przyjęto uchwałą Nr LIII/841/2023 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19.06.2023 r.
16) Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 r. przyjęty uchwałą Nr XXXVI/474/2021 z dnia 29 listopada 2021 r. przez Sejmik Województwa Podlaskiego.
17) Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Augustowskiego na lata 2008 – 2032.
18) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Augustowskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2028.
19) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów.
20) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Augustów na lata 2022 – 2025 z perspektywą na lata 2026 – 2029.
21) Planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Augustów.

22) Plan zagospodarowania przestrzennego gminy Augustów – tereny zabudowy zagrodowej części wsi BIAŁOBRZEGI.
23) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów gminy Augustów, położonych w ciągu projektowanej drogi nr S19.
24) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Augustów w odniesieniu do działek nr ew.232/1 i 232/2 wraz z przyległym fragmentem drogi wojewódzkiej nr 664 w obrębie wsi JANÓWKA.
25) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pn. „Specjalna Strefa Ekonomiczna w gminie Augustów".
26) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Kolnica w gminie Augustów.
27) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Czarnucha I w gminie Augustów.
28) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy produkcyjno – usługowej we wsi Kolnica w gminie Augustów.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY AUGUSTÓW

Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1259 z późn. zm.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. W ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano więc analizy sfery przestrzenno-środowiskowej, społecznej i gospodarczej, ponadto opisano infrastrukturę techniczną, społeczną powiązaną z jakością życia mieszkańców oraz finanse samorządowe. Diagnoza zawiera także podsumowanie wyników badania ankietowego, które zostało przeprowadzone na terenie Gminy Augustów wśród jej mieszkańców.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Augustów, przygotowana na potrzeby opracowania niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odrębny dokument.

2.1. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

2.1.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE

Gmina Augustów położona jest w północno – wschodniej części Polski na skraju województwa podlaskiego na Równinie Augustowskiej. Gmina graniczy z Gminą Miasto Augustów (gmina miejska) oraz gminami wiejskimi: Nowinka, Płaska, Sztabin i Bargłów Kościelny (powiat augustowski), Raczki (powiat suwalski) oraz z Kalinowo (powiat ełcki).

Powierzchnia gminy, zgodnie z danymi GUS, wynosi 267 km^2. W stosunku do powierzchni całego województwa podlaskiego, a także powierzchni powiatu augustowskiego, powierzchnia gminy to odpowiednio 1,32% oraz 16,09%.

Administracyjnie obszar gminy dzieli się na 36 sołectw. Wśród miejscowości położonych na terenie gminy najwięcej mieszkańców mają: Janówka, Topiłówka, Kolnica, Netta Pierwsza, najmniej zaś Czerkiesy, Twardy Róg, Góry i Obuchowizna.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski (wg J. Kondrackiego) na terenie Gminy Augustów znajdują się trzy mezoregiony wchodzące w skład trzech różnych makroregionów. Największą część gminy zajmuje Równina Augustowska będąca częścią makroregionu Pojezierza Litewskiego. Obszar ten powstał w wyniku działalności lodowca. Równina Augustowska jest równiną sandrową położona jest ona na wysokości 120 - 190 m n.p.m. Charakteryzuje się mało zróżnicowaną rzeźbą terenu, pokryta jest piaskami i żwirami, naniesionymi przez wody wypływające spod czoła topniejącego lodowca. Kotlina Biebrzańska, wciskająca się na teren gminy od południa, jest częścią makroregionu Niziny Północnopodlaskiej. Kotlina Biebrzańska to podłużne obniżenie o długości około 130 km i szerokości od 2 do 35 km, ukształtowane przez lodowce. Środkiem tej Kotliny płynie rzeka Biebrza i jej dopływy. Pojezierze Ełckie to trzeci mezoregion występujący na terenie Gminy Augustów i zajmujący jej zachodnią część. Pojezierze stanowi część makroregionu Pojezierzy Mazurskich. Jest to obszar młodoglacjalny wyznaczony przez zasięg zlodowacenia północnopolskiego.

Gmina Augustów leży na terenie ukształtowanym przez zlodowacenie bałtyckie, inaczej nazywane północno – polskim. Maksymalny zasięg tego zlodowacenia sięgnął północnej granicy powiatu augustowskiego tzn. południowych brzegów jeziora Wigry. Na południe od jeziora Wigry znajduje się sandr augustowski usypany przez wody wydostające się spod topniejącego lodowca, który następnie przechodzi w pradolinę rzeki Biebrzy.

Wnioski: Gmina Augustów nie jest zlokalizowana bezpośrednio w strefie przygranicznej, co ogranicza możliwości rozwoju współpracy transgranicznej, zarówno pojedynczych mieszkańców, jak i przedsiębiorców, rolników czy władz samorządowych. Postępujące ruchy migracyjne, a zwłaszcza obserwowany w drugiej połowie 2021 r. kryzys migracyjny powodują jednak, że ta sytuacja ma też pozytywne konsekwencje – nie jest to teren aż tak bardzo narażony na presję migracyjną.

2.1.2. GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE

Gleby w Gminie Augustów są wytworzone na podłożu materiałów polodowcowych. W strukturze bonitacyjnej użytków rolnych dominują grunty klasy III – IV stanowiące ponad 70%. Charakteryzują się one średnim potencjałem plonotwórczym. Wśród gruntów rolnych największy udział mają grunty orne (grunty rolne pod zasiewami i grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi), których jest blisko 50%. Sady i ogrody przydomowe zajmują niecałe

0,5% w strukturze powierzchni gruntów rolnych, natomiast łąki i pastwiska trwałe to łącznie ok. 48,6% powierzchni gruntów rolnych.
Jednym z podstawowych wskaźników oceny jest odczyn gleb. Zależy on od wielu czynników m.in. rodzaju skały macierzystej, składu granulometrycznego gleby, warunków przyrodniczych oraz zabiegów agrotechnicznych. Na terenie powiatu występuje 30% gleb kwaśnych, 22% - lekko kwaśnych i 23% - bardzo kwaśnych. Odczyn środowiska glebowego wpływa w znacznym stopniu na życie roślin, mikroorganizmów ale również na egzystencje fauny glebowej. Decyduje tym samym o aktywności biologicznej gleby. Częściej spotykane kwaśne odczyny gleb, powodują obniżanie plonowania roślin. Ułatwiają one również przyswajanie przez rośliny metali ciężkich. Z odczynem gleb ściśle związana jest także potrzeba ich wapnowania. Wapnowanie poprawiające właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne gleb, jest zabiegiem agrotechnicznym, który powinien być stosowany na tych terenach, w których procentowy udział gleb wymagających wapnowania w przedziale koniecznym i potrzebnym przekroczył 30%. Na terenie powiatu augustowskiego dla 38% przebadanych gleb nie dostrzeżono potrzeby wapnowania.
Procentowy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu (P_2O_6) na terenie powiatu wynosi 44%. Udział gleb o zawartości potasu (K_2O) bardzo niskiej i niskiej wynosi 58%, a magnezu - 22%. Określenie zasobności gleb w makroelementy jest podstawą do ustalenia optymalnych dawek nawozów sztucznych.

Zgodnie ze „Stanem Środowiska w Polsce. Raport 2022" w latach 2010 – 2021 odnotowano spadek łącznej powierzchni zajętej przez grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwałe o 1,8%, na rzecz m.in. powierzchni zajętej przez grunty zabudowane i zurbanizowane (0,72%), jak również przez lasy (0,53%). Poziom zanieczyszczenia gleb użytkowanych rolniczo metalami ciężkimi i związkami z grupy WWA jest niski. Zakwaszenie stanowi główny problem dla żyzności gleb ornych. W Polsce obserwuje się wysoki udział gleb o odczynie kwaśnym. Z kolei średni poziom zawartości próchnicy w glebach ornych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wspomniana w dokumencie Strategia „od pola do stołu" na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego (COM(2020) 381) w zakresie gleb wyznacza dla UE na 2030 r. konkretne cele zmniejszenia o połowę wykorzystania pestycydów i nawozów, a także zwiększenia ilości gruntów pod rolnictwo ekologiczne.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. teren gminy jest obszarem, na którym powinna panować ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed funkcjami konfliktogennymi i przeznaczeniem na cele nierolnicze w planowaniu miejscowym, a przede wszystkim powinno tu panować ograniczanie do niezbędnego minimum

przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności.
Zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2022 r.” na terenie gminy znajduje się 9 złóż piasku i żwiru oraz jedno złoże torfów leczniczych.

Wnioski: W strukturze bonitacyjnej użytków rolnych dominują grunty klasy III – IV stanowiące ponad 70%. Na terenie gminy znajdują się obszary, na których wskazano potrzebę ograniczania do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności.

Na terenie gminy występują surowce mineralne. Konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ochronę dostępnych zasobów tak by pozostały one dla przyszłych pokoleń. Jak również ważne jest zadbanie by w razie potrzeby były one efektywnie wykorzystywane.

2.1.3. POŁOŻENIE KOMUNIKACYJNE

Układ komunikacyjny Gminy Augustów stanowią głównie drogi publiczne. Przez teren gminy przebiegają:

- drogi krajowe – ok. 22,2 km;
- drogi wojewódzkie – ok. 6,7 km;
- drogi powiatowe – ok. 82 km;
- drogi gminne – 114 km;
- drogi wewnętrzne – ok. 250 km.

Przy granicy gminy przebiega linia kolejowa nr 40 Sokółka – Suwałki.
Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. w zakresie transportu publicznego mieszkańcy mogli skorzystać z 54 przystanków autobusowych.

Przez teren Gminy Augustów przebiegają trasy i szlaki rowerowe, w tym:

- europejska trasa rowerowa Euro Velo R11,
- główny szlak rowerowy transgraniczny: „Pierścień rowerowej Suwalszczyzny” R65,
- „Wschodni szlak rowerowy Green Velo”.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. przewidziano

działania zwiększające możliwości wykorzystania Kanału Augustowskiego oraz niektórych jezior i rzek województwa do celów żeglugi śródlądowej, żeglarstwa i spływów.

Wnioski: Gmina Augustów posiada stosunkowo korzystne położenie komunikacyjne, ponieważ przez jej teren przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie. Zlokalizowane są tu także przystanki zapewniające dostęp do komunikacji zbiorowej. Warto prowadzić działania by żadna grupa wiekowa nie czuła się zagrożona wykluczeniem komunikacyjnym.
Infrastruktura transportowa wciąż jest niewystarczająca i wymaga przeprowadzenia prac służących jej poprawie. Warto rozważyć m.in. rozbudowę/budowę ścieżek pieszo-rowerowych i chodników wraz z oświetleniem, jak również przebudowę dróg.

2.1.4. WALORY PRZYRODNICZE, ZAGROŻENIA NATURALNE

Puszcza Augustowska jest niezwykle ważnym korytarzem migracyjnym dla leśnych gatunków flory i fauny, łączący lasy Europy środkowej i wschodniej.
Siedliska puszczy stanowią ostoję wielu zagrożonych gatunków, przede wszystkim rysia *Lynx lynx* i wilka *Canis lupus* (w ostoi znajdują się jedne z ich najstabilniejszych populacji niżowych), także wydry *Lutra lutra* i bobra *Castor fiber*. Ogółem stwierdzono tu 10 gatunków zwierząt objętych Załącznikiem II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Typy siedlisk z I Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmują ok. 12% obszaru. Spośród zagrożonych i cennych siedlisk największa powierzchnię zajmują bagienne lasy (siedlisko 91D0 z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Pośród tego typu lasów szczególne znaczenie mają bagienne lasy sosnowo - brzozowe (zespół *Thelypteridi-Betuletum pubescentis*).
Spośród rzadkości florystycznych w Puszczy Augustowskiej w tego typu lasach zwracają uwagę storczyki - *Malaxis monophyllos* i *Corallorhiza trifida*, oraz turzyce - *Carex loliacea* i *C. chordorhiza*, a także reliktowe mchy - np. *Helodium blandowii*.
Na terenie Puszczy Augustowskiej występuje 7 gatunków roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z czego dla czterech – aldrowandy pęcherzykowatej, skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela i sasanki otwartej.
Liczne są stanowiska rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków roślin naczyniowych (35 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi). Występują tu 24 gatunki storczykowatych, w tym, na torfowiskach nad Rospudą - *Herminium monorchis*. Również jedyne znane w ostatnich dziesięcioleciach miejsce występowania w Polsce ma tu paproć - *Botrychium virginianum*. Bogata jest lichenoflora (w tym kilka gatunków brodaczek - *Usnea*) i bryoflora (liczne relikty glacjalne).

Najwięcej rzadkich gatunków związanych jest z mszysto-turzycowymi torfowiskami niskimi i przejściowymi, a tutejsze populacje wielu zagrożonych roślin torfowiskowych są największe w Polsce. Do najrzadszych gatunków z tej grupy należą, oprócz lipiennika Loesela i skalnicy torfowiskowej: *Eriophorum gracile, Baeothryon alpinum, Saxifraga hirculus, Carex chordorrhiza, Hammarbya paludosa, Betula humilis, Salix lapponum* (wszystkie z Polskiej Czerwonej Księgi). Na torfowiskach występuje niezwykle obfita w gatunki ginące bryoflora, z takimi gatunkami jak np. M*eesia triquetra, Pseudocalliergon trifarium i Paludella squarrosa*.

Biorąc pod uwagę leśnictwo wszystkich form własności, według danych GUS, powierzchnia gruntów leśnych ogółem w 2022 r. wynosiła 8 621,39 ha, a poziom lesistości wynosił 31,5%.

Na terenie Gminy Augustów występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Rajgrodzkie,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rospudy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Biebrzy,
- rezerwat przyrody – Jezioro Kolno,
- Obszar NATURA 2000 „Ostoja Augustowska”,
- Obszar NATURA 2000 „Puszcza Augustowska”,
- Obszar NATURA 2000 „Ostoja Biebrzańska”;
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów” przez teren gminy przebiegają także korytarze ekologiczne:

- GKPn-4 Puszcza Augustowska;
- GKPn-1 Dolina Biebrzy.

Jak to wskazano w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. Puszcza Augustowska jest rejonem turystycznym o znaczeniu międzynarodowym. Teren puszczy (wraz z Wigierskim Parkiem Narodowym, Kanałem Augustowskim, Czarną Hańczą i uzdrowiskiem Augustów) predestynowany jest do rozwoju wypoczynku pobytowego, turystyki aktywnej, krajoznawczej, przyrodniczej i kulturowo-etnicznej, lecznictwa sanatoryjnego oraz sportów wodnych.

Zasoby wód powierzchniowych Gminy Augustów zgromadzone są w korytach rzek, cieków, kanałów i stale prowadzących wodę rowów oraz w jeziorach, stawach i mokradłach. Przez Gminę przebiega Kanał Augustowski ze śluzami: "Borki" w Netcie Folwark i Białobrzegach.

Główną rzeką Gminy Augustów jest Netta. Jest to prawostronny dopływ Biebrzy o łącznej długości 102,5 km. Rzeka Netta, zwana w górnym odcinku Rospudą, płynie w kierunku południowym i południowo-wschodnim mijając szereg jezior (Czarne, Rospuda Filipowska, Kamienne, Długie Filipowskie, Garbaś, Głębokie, Sumowo, Okrągłe Bakałarzewskie, Bolesty). Następnie, na teren Gminy Augustów wpływa w okolicy Świętego Miejsca i uchodzi do jeziora Rospuda Augustowska połączonego z jeziorem Necko. Z jeziora Necko wypływa jako Netta wspólnym szlakiem z Kanałem Augustowskim, a później jako Kanał Bystry wpaść do jeziora Sajno. Z jeziora Sajno, już jako Netta, płynie zasilając w wodę położony obok Kanał Augustowski, łącząc się z nim ostatecznie w okolicy wsi Sosnowo. Po połączeniu z Kanałem Augustowskim rzeka płynie uregulowanym korytem i uchodzi poprzez jaz piętrzący do Biebrzy obok śluzy w Dębowie. Główne dopływy Rospudy-Netty na terenie powiatu augustowskiego to: Blizna ze Szczeberką, Zalewianka (Kamienny Bród), Turówka, Kolniczanka, Olszanka i Bargłówka.

Tabela 1. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy

Kod jcwp (układ jednostek planistycznych aPGW)	Nazwa JCWP	Kod jcwp	Kod punktu pomiarowo-kontrolnego (2016-2021)	Kod punktu pomiarowo-kontrolnego (2022-2027)
LW30038	Kolno	LW30038	PL01S0802_0611	PL01S0802_0604
RW200002622989	Netta od jez. Necko do połączenia z Kanałem Augustowskim	RW2000152622979	PL01S0801_2296	PL01S0801_2296
RW2000172622969	Kolniczanka z jez. Kolno	b.d.	b.d.	b.d.
RW2000172622984	Węgrówka	b.d.	b.d.	b.d.
RW20001726229869	Bargłówka	RW20001026229869	PL01S0801_3435	PL01S0801_3435
RW2000182622729	Zelwianka	RW20000926227929	PL01S0802_0601	PL01S0802_0601
RW20001826229829	Turówka	RW20000926229829	PL01S0801_1337	PL01S0801_1337
RW200020262279	Netta od jez. Bolesty do jez. Necko z Blizną od Szczeberki	RW2000112622799	PL01S0801_1315	PL01S0801_1315
RW200023262169	Lebiedzianka	RW200015262169	PL01S0801_3253	PL01S0801_3253
RW2000252622939	Netta (Rospuda) - jez. Sajno (Dopływ z jez. Sajenek)	RW20001726229329	PL01S0801_0347	ND
RW2000252626939	Jerzgnia (Lega) od wpływu do jez. Selmęt Wielki do wypływu z jez. Dręstwo	RW2000182626939	PL01S0802_0640	PL01S0802_0640

Źródło: www.kzgw.gov.pl, zaktualizowane na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Stan ekologiczny jezior na terenie gminy jest w większości umiarkowany, stan chemiczny poniżej dobrego, ocena stanu jcwp: zły stan wód.
W przypadku rzek ich stan ekologiczny jest gorszy niż w przypadku jezior, występują nawet cieki o złym stanie ekologicznym. Stan chemiczny jest w większości poniżej dobrego. A ocena stanu jcwp podobnie jak w przypadku jezior zostało określona jako: zły stan wód.
Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Dz.U. 2023, poz. 300) w przypadku jezior ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych nie występuje. W przypadku rzek przepływających przez teren gminy sytuacja jest gorsza i jedynie w przypadku jcwp Netta (Rospuda) - jez. Sajno (Dopływ z jez. Sajenek) (RW20001726229329) zgodnie z dokumentem brak jest ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, w pozostałych przeanalizowanych z terenu Gminy Augustów przypadkach są one zagrożone.

Stan wód na terenie Gminy Augustów wciąż wymaga przeprowadzania wielu prac polepszających ich stan.
Gmina położona jest na terenie zlewni o intensywnym stopniu wykorzystania zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych.

Istnieje potrzeba przeprowadzenia prac polepszających stan wód powierzchniowych oraz zabezpieczeniem mieszkańców przed brakiem wody. Ważne jest przygotowanie na potencjalne zmiany klimatyczne, które mogłyby pogorszyć jeszcze obecną sytuację w tym zakresie.

Dane na temat jakości wód powierzchniowych wskazują na konieczność podejmowania działań mających na celu ochronę zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem, wynikającym głównie z prowadzenia gospodarki rolnej z wykorzystaniem nawozów czy też z egzystencji mieszkańców (niedostateczna długość sieci kanalizacyjnej, niewystarczająca ilość oczyszczalni przydomowych czy szczelnych szamb).

Gmina Augustów położona jest w granicach jednolitej części wód podziemnych 32. W tym przypadku nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, a stan wód podziemnych jest dobry, co potwierdzają badania monitoringowe prowadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska (badania z 2016 i 2019 r.). W 2022 r. nie dokonano badań wód podziemnych na terenie gminy, przeprowadzono je w dwóch gminach położonych na terenie powiatu augustowskiego. Stan wód określono w nich za dobry (jeden punkt) i zadawalającej

jakości (drugi punkt). Uznać więc można, że stan wód podziemnych na terenie Gminy Augustów jest przynajmniej na zadawalającym poziomie.
Choć stan wód obecnie jest zadawalający to nadal konieczne jest podejmowanie na terenie Gminy Augustów przedsięwzięć przyczyniających się do ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami.

Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy" (przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. 2021, poz. 1615) Gmina Augustów położona jest na terenie zlewni o intensywnym stopniu wykorzystania.
Ocenę możliwości korzystania z zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych w czasie suszy determinuje wskaźnik stanu nienaruszalnych zasobów wód powierzchniowych. Uzyskane wyniki wskazują, iż podczas suszy hydrologicznej na 70,23% obszaru Polski zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane.
Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że nawet w przypadku wystąpienia suszy zasoby nienaruszalne wód powierzchniowych nie zostają wyeksploatowane. Choć teren gminy leży na obszarze zlewni o intensywnym stopniu wykorzystania wód jest ona w stosunkowo dobrej sytuacji. Wraz ze zmianami klimatycznymi sytuacja hydrologiczna terenu może się pogorszyć i stać się niebezpieczną dla zdrowia oraz życia jej mieszkańców.

Niższy od województwa podlaskiego poziom zasobów wód podziemnych w 2022 r. (zgodnie z danymi GUS) wystąpił w województwach: opolskim, podkarpackim i świętokrzyskim.
Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w województwie podlaskim wynosiły 695,5 hm^3 i były o 0,5 hm^3 wyższe niż w roku poprzednim.
Zgodnie z powyższymi informacjami uznać, że istnieje potrzeba podjęcia działań by obecna sytuacja nie uległa pogorszeniu. Istnieje potrzeba zadbania o posiadane zasoby i promowania oszczędzania zużycia wody.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych zgodnie z mapą zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych w obszarach bilansowych stan na 31.12.2022 r. (znajdującą się na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego) na terenie gminy znajdują się na niezadawalającym poziomie. Bez ich zabezpieczenia szybko ta sytuacja może się zmienić na jeszcze gorszy. Potwierdza to potrzebę przeprowadzenia działań służących zadbaniu o posiadane zasoby i rozsądne z nich korzystanie.

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w ISOK (Informatyczny System Osłony Kraju) na terenie gminy występuje ryzyko powodziowe.

Na terenie Gminy Augustów wykryto obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych w przyszłości.
W zawartym w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2022" Zestawieniu gmin na obszarze, których wystąpiło przekroczenie nie wskazano w żadnym przypadku przekroczenia na terenie Gminy Augustów.
Ze względu jednak na występowanie przekroczeń w strefie podlaskiej (na której terenie leży gmina) wciąż istnieje potrzeba przeprowadzenia działań służących jego poprawie a przynajmniej temu by na terenie gminy nie uległ pogorszeniu.

Pod względem klimatycznym jest to obszar znajdujący się w Regionie Mazursko – Podlaskim, obejmującym swym zasięgiem wschodnią cześć Pojezierza Mazurskiego oraz część Podlasia. Cały region pozostaje pod znacznym wpływem rozciągającego się na wschód bloku kontynentalnego Euroazji. Z tego też względu obszar ten ma najsurowsze warunki klimatyczne w całej nizinnej części kraju.

Amplituda średnich miesięcznych temperatur dla okresu 1971-2021 wyniosła 65,8°C (na Stacji w Suwałkach).
Średnia temperatura miesięcy zimowych jest jedną z najniższych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza w 2021 r. wynosiła 7,1°C.
Czas, w ciągu którego bezpośrednie promieniowanie słoneczne docierało do powierzchni ziemi na stacji meteorologicznej w Suwałkach w 2021 r. wynosił średnio 1603 h/rok.
W stacji meteorologicznej w Suwałkach, zgodnie z danymi „Rocznika Statystyczny Województwa Podlaskiego 2022", w 2021 r. usłonecznienie w godzinach wyniosło 1603.
Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu. W 2021 r. roczna suma opadów wyniosła 720 mm.
Średnia roczna prędkość wiatru w 2021 r. osiągała wartość do 3,5 m/s w Suwałkach.
Dane z wyżej wymienionej stacji mają swoje przełożenie na sytuację w Gminie Augustów i można uznać, że reprezentują warunki meteorologiczne na niej występujące.

W „Planie przeciwdziałania skutkom suszy" określono klasy zagrożenia suszą dla poszczególnych terenów Polski. Obszar Gminy Augustów zaliczono do terenów:
- ekstremalnie zagrożonych suszą atmosferyczną;
- od słabego po ekstremalnie zagrożonych suszą rolniczą (z przewagą ekstremalnego zagrożenia);
- umiarkowanie zagrożonych suszą hydrologiczną;
- słabo zagrożonych susza hydrogeologiczną.

Zgodnie z zapisami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” w regionie północno – wschodnim do 2030 r. m.in. zwiększy się średnia roczna temperatura oraz liczba dni z temperaturą >25^{0}C; zwiększy się długość okresów suchych. Dokument wskazuje także że należy się liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych.

Wnioski: Gmina Augustów posiada znaczne walory przyrodnicze w postaci terenów chronionych, bogatej fauny i flory.
Gmina charakteryzuje się względnie dobrze rozwiniętą siecią wód powierzchniowych. Jeziora i rzeki leżące na terenie gminy leżą na Obszarze Dorzecza Wisły w regionie wodnym Narwi.

Jednolite części wód powierzchniowych wykazują się złym stanem wód, wobec czego konieczne jest podejmowanie działań mających na celu ochronę zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem, wynikającym z prowadzenia gospodarki rolnej z wykorzystaniem nawozów czy też z egzystencji mieszkańców (niedostateczna długość sieci kanalizacyjnej, niewystarczająca ilość oczyszczalni przydomowych czy szczelnych szamb).
W przypadku jednolitych części wód podziemnych nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych, jednak nadal konieczne jest podejmowanie przedsięwzięć przyczyniających się do ochrony tych wód przed zanieczyszczeniami.

Wskaźnik stanu nienaruszalnych zasobów wód powierzchniowych na terenie Gminy Augustów wskazuje na eksploatację zasobów wodnych na poziomie maksymalnej ich dostępności i może się wiązać z koniecznością zwiększania retencji.

Rezerwy zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych na wskazanym obszarze są na średnim poziomie i obecnie nie ma jeszcze potrzeby szukania sztucznych – technicznych możliwości ich zwiększania. Temat ten w najbliższej przyszłości może wymagać dodatkowej analizy. Konieczne są przede wszystkim działania służące utrzymaniu ilości zasobów wód podziemnych.

Na terenie Gminy Augustów występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Część terenu gminy charakteryzuje się silnym zagrożeniem występowania suszy, w związku z czym konieczna jest realizacja działań mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, do których można zaliczyć m.in. zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych.

Na terenie Gminy Augustów występuje obszar predysponowany do występowania ruchów masowych. Fakt ten powinien być brany pod uwagę w czasie wydawania zezwoleń na budowę i planowaniu przestrzennym.

Stan powietrza na terenie gminy jest zadawalający. Warto wciąż przeprowadzać prace by stan powietrza nie uległ pogorszeniu oraz mógł ulec jeszcze poprawie.

Poziom usłonecznienia na terenie gminy jest wystarczający by instalacje związane z odnawialnym źródłem energii jakim jest energia słoneczna były opłacalne. Warto wspierać realizacje projektów umożliwiających mieszkańcom gminy pozyskiwanie dofinansowania na odnawialne źródła energii wraz z magazynami energii.
Przewidywane zmiany klimatyczne zobowiązują do zadania o posiadane zasoby wód podziemnych, prawidłową retencję wód oraz przygotowanie na nagłe zjawiska pogodowe.

2.1.5. WALORY KULTUROWE

Na terenie Gminy Augustów znajdują się następujące zabytki nieruchome. W tym wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Na terenie gminy działają lokalni twórcy tacy jak:

- Klukowska Danuta – serwetkarstwo, pieczenie tradycyjnych pempuchów,
- Rółkowska Lucyna – serwetkarstwo,
- Gudanowska Teodozja – serwetkarstwo,
- Michniewicz Bożena – pisankarstwo,
- Zespół Riabina – zespół folklorystyczny mniejszości Staroobrzędowców,
- Sturgulewski Krzysztof – regionalny historyk,
- Klimaszewska Bożena – malarstwo,
- Klimowicz Ignatowska Agnieszka – malarstwo, rękodzieło.

Na terenie gminy działają różne organizacje pozarządowe. Ich działalność związana jest z różnymi branżami działania od tych związanych z twórczością ludową po te służące rozwojowi lokalnemu.
Na terenie gminy funkcjonują też koła gospodyń wiejskich.

Wnioski: Gmina Augustów posiada cenne zabytki architektoniczne, posiadające walory turystyczne. Obecne są tu bogate tradycje kultywowane przez mieszkańców oraz przez koła

gospodyń wiejskich, działają tu też lokalni twórcy. Obszar charakteryzuje się bogatą historią i tradycją, które mogą stanowić atut terenu przyciągający turystów.

2.1.6. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Gmina nie posiada programu rewitalizacji.

Na terenie Gminy Augustów, zgodnie z danymi gminy, obowiązują plany zagospodarowania przestrzennego wymienione zostały one w Rozdziale 1 Wprowadzenie, w pkt 22 – 28.

Miejscowe plany powinny być sporządzone w oparciu o zasady i kolejność sporządzania, ustalone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gmina Augustów. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zostało przyjęte uchwałą Nr XIII/100/2016 Rady Gminy Augustów z dnia 30 czerwca 2016 r. zmienioną uchwałą Nr XLI/385/2023 Rady Gminy Augustów z dnia 27 września 2023 r.

Wnioski: Uznaje się, że obecny poziom postępu w opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy nie stanowi zagrożenia dla ładu przestrzennego na jej terenie. Warto kontynuować prace nad dokumentami dotyczącymi zagospodarowania przestrzeni gminy.

2.2. SFERA SPOŁECZNA

2.2.1. DEMOGRAFIA

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2022 r. teren Gminy Augustów był zamieszkiwany przez 6 431 osób. Liczba mieszkańców w analizowanych latach spadała. W analizowanych latach więcej było mężczyzn niż kobiet.

Tabela 2. Stan ludności zamieszkującej teren Gminy Augustów w latach 2016 – 2022

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ludność wg płci								
ogółem	osoba	6834	6830	6778	6759	6510	6444	6431
mężczyźni	osoba	3513	3500	3459	3451	3331	3297	3296
kobiety	osoba	3321	3330	3319	3308	3179	3147	3135

Źródło: Dane GUS

Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn), według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016 – 2022 wynosił w większości 95 osób (jedynie w 2018 r. i 2019 r. współczynnik ten wyniósł 96 osób).
Gęstość zaludnienia w 2022 r. wyniosła 24,1 osób na 1 km^2 i była odrobinę wyższa niż w 2021 r. Najwyższa gęstość zaludnienia gminy wystąpiła w latach 2016 – 2017 i wynosiła 25,6 osób na 1 km^2.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Gminy Augustów największy ujemny przyrost naturalny w analizowanych latach (2016 – 2022) wystąpił w 2020 r.
W 2022 r. przyrost naturalny osiągnął poziom -17 i był bardziej korzystny niż w 2021 roku.
W prawie wszystkich latach analizy (oprócz 2016 r.) przyrost naturalny na terenie gminy był ujemny co przyczynia się do zmniejszenia liczby ludności. Ujemny przyrost naturalny oznacza, że więcej było zgonów niż urodzeń. Dodatni sytuację odwrotną.

Saldo migracji wewnętrznych w 2022 r. w Gminie Augustów, według danych GUS, wyniosło -7. Migracje zagraniczne w analizowanych latach odgrywały marginalną rolę i miały jedynie niewielki wpływ na saldo migracji ogółem. Jedynie w 2022 r. saldo to osiągnęło trochę wyższy wynik i wyniosło 6 dając tym samym saldo migracji ogółem -1.
Biorąc pod uwagę zaprezentowane dane należy zauważyć, że liczba osób zamieszkujących teren gminy się zmniejsza (saldo migracji w prawie wszystkich analizowanych lat było ujemne, oprócz 2020 r.) co wraz z ujemnym przyrostem naturalnym – ma zasadniczy wpływ na zmniejszenie liczby mieszkańców Gminy Augustów.

Wnioski: W Gminie Augustów dynamika zmian liczby ludności nie jest korzystna, a zatem istotne jest podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie na ten teren nowych mieszkańców, dla których istotne znaczenie ma m.in. stan środowiska przyrodniczego oraz dostępność do podstawowej infrastruktury społecznej i technicznej.
Niekorzystne są dane zarówno dotyczące przyrostu naturalnego jak i salda migracji. Jeśli więc nie zostaną zahamowane występujące obecnie trendy związane ze zmniejszaniem się liczby mieszkańców gminy, można się spodziewać, że w kolejnych latach liczba osób zamieszkujących tę część województwa podlaskiego będzie nadal malała.
Warto również szczególnie zadbać o najmłodszych i najstarszych mieszkańców gminy, poprzez m.in. zapewnienie im odpowiedniej opieki i zaoferowanie wsparcia, w tym np. poprzez utworzenie domu pomocy społecznej czy stworzenie centrum aktywności dla seniorów.

2.2.2. WIEK I WYKSZTAŁCENIE LUDNOŚCI

Na terenie Gminy Augustów w latach 2016 – 2019 zanotowano spadek osób w wieku przedprodukcyjnym, ich liczb wzrosła w 2020 r. by w latach 2021 – 2022 znów zaczęła spadać. Ostatecznie w 2022 r. była wyższa niż w 2019 r. jedynie o 3 osoby i była niższa niż w 2016 r. o 64 osoby.
Analizując liczbę osób w wieku produkcyjnym ich liczba od 2017 r. spadała i w 2022 r. była niższa niż w 2016 r. o 324 osoby.
Patrząc zaś na liczbę osób w wieku poprodukcyjnym zauważyć można, że ich liczba w latach 2016 – 2018 spadała by wzrosnąć w 2019 r. o 11 osób (do roku 2018), następnie liczba ta ponownie zaczęła spadać w latach 2020 – 2021 by w 2022 r. ponownie wzrosnąć, tym razem o 31 osób. Ostatecznie liczba osób w wieku poprodukcyjnym w 2022 r. była jednak mniejsza niż w 2016 r. Liczba osób w tym wieku zmalała o 15 osób.
Świadczy to o zmniejszaniu się zasobów pracy co jest zjawiskiem niekorzystnym.

Największy odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem wystąpił w 2022 r.

Powyżej przedstawione zmiany – zmniejszanie się osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym jest zjawiskiem niekorzystnym. Grupą, w której zanotowano najmniejszy spadek są osoby w wieku poprodukcyjnym. Przy zmniejszaniu się przede wszystkim grupy osób w wieku produkcyjnym może to powodować zwiększenie zapotrzebowania na usługi społeczne.

W celu przyrostu liczby osób w wieku produkcyjnym ważne jest przeprowadzanie inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, infrastruktury oraz zaplecza usługowego w celu dalszego przyciągania na teren gminy młodych, dobrze wykształconych mieszkańców, którzy zapewnią dodatkowe przychody dla budżetu gminy.

W ostatnich latach zauważalna jest tendencja związana z podwyższaniem poziomu wykształcenia, zarówno przez najmłodszych, jak i starszych mieszkańców gminy. Podwyższanie poziomu wykształcenia przez mieszkańców może stanowić wyzwanie dla władz gminy polegające na dostosowaniu lokalnego rynku pracy do spełnienia oczekiwań osób przede wszystkim z wykształceniem wyższym. W przypadku nie podjęcia działań prorozwojowych istnieje realne zagrożenie odpływu najlepiej wykształconej części społeczeństwa do większych ośrodków miejskich.

Wnioski: Na terenie Gminy Augustów zmniejszyła się liczba osób w każdej grupie wiekowej (w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym) analizując rok 2022 i rok 2016. Najmniejszy spadek zanotowano wśród osób w wieku poprodukcyjnym, co może powodować konieczność przeznaczania dodatkowych środków na usługi społeczne oraz zapewnienie zagospodarowania czasu wolnego tej grupy mieszkańców. Ważne jest by nastąpiło zwiększenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W dłuższej perspektywie wiązało się to będzie z koniecznością zapewnienia odpowiedniej infrastruktury edukacyjnej oraz zagospodarowania czasu wolnego najmłodszych mieszkańców.
Obserwowane jest podnoszenie poziomu wykształcenia przez mieszkańców gminy, co może także wzmacniać ich szanse na rynku pracy.

2.2.3. MIESZKALNICTWO

Na terenie Gminy Augustów w 2022 r. istniało ogółem 1 861 mieszkań. Ich powierzchnia wynosiła 203 388 m^2.
Do 2019 r. liczba mieszkań na terenie gminy wzrastała, zmniejszyła się ona w 2020 r. by w 2021 r. ponownie zacząć wzrastać (zgodnie z danymi GUS). Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku powierzchni użytkowej mieszkań. Ilość izb w analizowanych latach wzrastała.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe Gminy Augustów w latach 2016 – 2022

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
mieszkania	-	1812	1828	1844	1857	1797	1828	1861
izby	-	8347	8436	8528	8605	8631	8808	9004
powierzchnia użytkowa mieszkań	m^2	188602	190965	193505	195576	193643	198357	203388

Źródło: Dane GUS

W latach 2016 – 2022 poziom wyposażenia mieszkań w instalacje wzrósł i to zarówno w odniesieniu do wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki, jak i centralnego ogrzewania.
W 2022 r. były 4 mieszkania wyposażone w gaz sieciowy (poziom ten utrzymywał się od 2020 r., w latach 2016 – 2019 było to 1 mieszkanie).
W 2022 r. 96,5% mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 90,2% - w ustęp spłukiwany, 85% - w łazienkę, 75% - w centralne ogrzewanie i 0,2% w gaz sieciowy.
W 2022 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, było 1 796 mieszkań wyposażonych w wodociąg, 1 679 w ustęp spłukiwany, 1 620 w łazienkę, 1 395 w centralne ogrzewanie.

Wnioski: Na terenie gminy porównując rok 2016 i rok 2022 (według danych GUS) zwiększył się zasób mieszkań co jest zjawiskiem pozytywnym.
Poprawie uległ także poziom ich wyposażenia w instalacje (wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę i centralne ogrzewanie).
Biorąc jednak pod uwagę odsetek wyposażonych mieszkań należy stwierdzić, że nadal występują pewne braki w tym zakresie i wciąż konieczna jest realizacja inwestycji poprawiających ten stan.

2.2.4. STRUKTURA ZATRUDNIENIA I RYNEK PRACY

Jak to przedstawiono w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Augustów na lata 2022 – 2025 z perspektywą na lata 2026 – 2029" głównymi gałęziami gospodarki, jakie rozwinęły się na terenie gminy są rolnictwo i leśnictwo oraz towarzysząca im działalność gospodarcza. Uprzemysłowienie jest bardzo niskie. Gmina odgrywa rolę producenta bazy surowcowej dla przemysłu spożywczego i drzewnego. Ziemia augustowska jest terenem o znakomitych warunkach naturalnych, sprzyjających rozwojowi rolnictwa ekologicznego i turystyki.

W czasie tworzenia Diagnozy i Strategii dane GUS dotyczące 2022 r. dotyczące liczby pracujących były niedostępne.
Brak jednolitej tendencji w liczbie osób pracujących na terenie gminy. Ich największa ilość wystąpiła w 2020 r. W 2021 r. liczba pracujących była o 72 osoby wyższa niż w 2016 r.
Patrząc na liczbę osób pracujących pod względem ich płci zauważyć można, że większą grupę stanowią mężczyźni (było tak we wszystkich latach analizy).

Porównując wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców na terenie gmin położonych na terenie powiatu augustowskiego Gmina Augustów zajmuje wśród nich miejsce trzecie (liczba pracujących jest jedną z największych, tylko w dwóch gminach sytuacja ta jest lepsza).
Najlepiej sytuacja wygląda w Gminie Miasto Augustów oraz Gminie Płaska. Najgorzej w Gminie Sztabin.

Wnioski: Gmina wciąż charakteryzuje się nie w pełni zadawalającym poziomem zatrudnienia mieszkańców choć sytuacja na jej terenie jest stosunkowo dobra w tym zakresie.
Jest to teren ze stosunkowo niewielkimi zakładami pracy (przeważają podmioty o wielkości do 9 pracowników).

2.2.5. BEZROBOCIE

Brak jednolitej tendencji (wzrost, spadek) dotyczącej ilości osób zarejestrowanych jako bezrobotne na terenie Gminy Augustów w latach 2016 – 2022. Warto zaznaczyć, że najmniejsza liczba bezrobotnych w porównaniu do pozostałych lat analizy wystąpiła w 2021 r.

Analizując dane dotyczące bezrobocia nie można zapomnieć, że badania statystyczne prowadzone przez GUS i PUP nie pokazują pełnego obrazu rynku pracy, nie rejestrując przede wszystkim problemu ukrytego bezrobocia w rolnictwie. Nie można także pomijać faktu, że w przeciągu ostatnich lat zmieniały się przepisy dotyczące sposobu określania statusu osoby bezrobotnej, które eliminowały z tej statystyki niejednokrotnie całe grupy społeczne. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na statystyki rynku pracy jest ujemne saldo migracji (które wystąpiło w prawie wszystkich latach analizy). Pomimo tych faktów oraz ogólnopolskich i światowych problemów, które mają różnorodne źródła i mogą zapowiadać recesję (związaną także ze zwolnieniami, trudniejszą sytuacją na rynku pracy) to dane statystyczne dają nadzieję, że w odniesieniu do rynku pracy na terenie gminy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym nie będzie się znacząco zmieniać.

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych w latach 2016 – 2022

	Jedn. miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bezrobotni zarejestrowani według gmin - stan w końcu grudnia								
ogółem	osoba	261	202	203	216	221	184	190
kobiety	osoba	121	85	92	104	111	85	83
mężczyźni	osoba	140	117	111	112	110	99	107
do 25 roku życia	osoba	53	38	41	45	43	26	25
do 30 roku życia	osoba	110	81	73	79	80	45	47
powyżej 50 roku życia	osoba	56	47	48	49	42	50	56
długotrwale bezrobotni	osoba	150	108	120	112	135	125	119
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci								
ogółem	%	6,1	4,7	4,7	5,1	5,5	4,6	4,8
mężczyźni	%	5,9	4,9	4,7	4,8	5	4,5	4,9
kobiety	%	6,3	4,4	4,8	5,4	6,2	4,8	4,7

Źródło: Dane GUS

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Augustów w 2022 r. wyglądał najlepiej w porównaniu do sytuacji innych gmin położonych na terenie powiatu augustowskiego.

Bezrobocie nie stanowi głównego problemu społecznego analizowanego obszaru. Wciąż jednak potrzeba przeprowadzania działań służących zwiększeniu możliwości podjęcia pracy – zwiększenia liczby osób pracujących.

Wnioski: Gmina Augustów cechuje się stosunkowo niskim poziomem bezrobocia mieszkańców co jest zjawiskiem pozytywnym. Biorąc pod uwagę także średni wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców oraz możliwe pogorszenie sytuacji na rynku pracy związane z niestabilnością gospodarek na całym świecie wciąż warto przeprowadzać działania pobudzające lokalny rynek i wspierające mieszkańców by obecna sytuacja nie uległa pogorszeniu.

2.3. SFERA GOSPODARCZA

2.3.1. ROLNICTWO

Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r. na terenie Gminy Augustów było 844 gospodarstw indywidualnych, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była na sprzedaż.

Na terenie gminy było 1 080 gospodarstw rolnych, w tym 34,07% stanowiły gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha, co wskazuje na stosunkowo nieduże rozdrobnienie powierzchni zajmowanej pod produkcję rolniczą co jest zjawiskiem korzystnym i wpływa na opłacalność działalności.

Tabela 5. Gospodarstwa rolne ogółem na terenie Gminy Augustów

Wyszczególnienie	Gospodarstwa
Ogółem	1080
do 1 ha włącznie	11
1 - 5 ha	217
5 - 10 ha	280
10 - 15 ha	204
15 ha i więcej	368

Źródło: Dane GUS, PSR 2020

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny Spis Rolny z 2020 r.) największy obszar powierzchni zasiewów zajmowała uprawa zbóż – 3 225,86 ha (zboża razem).

Wśród pogłowia zwierząt gospodarskich przeważał drób ogółem nad bydłem i świniami.

Wnioski: Gospodarstwa rolne w Gminie Augustów charakteryzują się korzystną strukturą agrarną, gdzie największy odsetek stanowią gospodarstwa duże (powyżej 15 ha), co może zachęcać mieszkańców do czerpania dochodów z tego działu gospodarki z powodu potencjalnej opłacalności takiej działalności.
W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego teren gminy uznano za obszar, na którym powinna panować ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed funkcjami konfliktogennymi i przeznaczeniem na cele nierolnicze w planowaniu miejscowym, a przede wszystkim powinno tu panować ograniczanie do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności.

2.3.2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na terenie Gminy Augustów – zgodnie z danymi GUS – w 2022 r. istniało 410 podmiotów gospodarki narodowej, z czego sektor prywatny reprezentowało 398 podmiotów. Największą ilość podmiotów prywatnych stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - w 2022 r. było ich 352.
Na sektor publiczny składają się głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, w 2022 r. było ich 11, sektor publiczny ogółem liczył 12 podmiotów. Na sektor prywatny oprócz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą składają się również spółki handlowe (7), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (1), fundacje (1) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (19).
Analizując podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według grup rodzajów działalności PKD 2007 można zauważyć, że w 2022 r. na terenie Gminy Augustów najwięcej podmiotów zajmowało się pozostałą działalnością – 263, a najmniej rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 24.

Na terenie Gminy Augustów w 2022 r. (zgodnie z danymi GUS) najwięcej było przedsiębiorstw o wielkości do 9 pracowników. Można więc stwierdzić, że na terenie gminy działają głównie niewielkie podmioty.

Wnioski: Mieszkańców Gminy Augustów cechuje średnia przedsiębiorczość (którą warto wspierać). Na obszarze gminy brak jest większych zakładów pracy, dominują podmioty zatrudniające do 9 pracowników.

2.3.3. TERENY INWESTYCYJNE

Na terenie Gminy Augustów brak terenów inwestycyjnych.

Wnioski: Gmina nie posiada tereny o charakterze inwestycyjnym. Konieczne jest pozyskanie inwestorów i zachęcenie ich do inwestowania na terenie gminy.

2.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

2.4.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Część dróg stanowiących sieć drogową Gminy Augustów nie odpowiada wymaganiom określonym w przepisach prawa dla dróg publicznych, charakteryzuje się niewystarczającymi parametrami technicznymi w stosunku do określonych w nich wymogów. Na terenie gminy występują drogi posiadające nawierzchnię nieutwardzoną, co powoduje, że możliwość poruszania się tymi szlakami komunikacyjnymi jest bardziej uzależniona od warunków atmosferycznych niż ma to miejsce w przypadku dróg asfaltowych.

W związku z tym zasadne jest podjęcie działań mających na celu poprawę standardu technicznego dróg publicznych, zapewniającą poprawę jakości dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego. W tym celu niezbędne jest dokonanie budowy, przebudowy, rozbudowy i modernizacji istniejących dróg publicznych stanowiących sieć komunikacyjną gminy. Ponadto – dla zwiększenia poziomu bezpieczeństwa rowerzystów i pieszych – konieczne jest tworzenie ścieżek rowerowych oraz ścieżek przeznaczonych do poruszania się przez pieszych.

Wnioski: Na obszarze Gminy Augustów obserwowany jest niewystarczający stan techniczny części dróg oraz infrastruktury drogowej (takich jak chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie). W związku z tym konieczna jest realizacja inwestycji zmniejszająca niedobory w tym zakresie. Istnieje potrzeba podjęcia działań w kierunku poprawy bezpieczeństwa użytkowników dróg w tym pieszych. Warto przeprowadzić prace związane z przebudową i w razie takiej potrzeby asfaltowaniem dróg, a także budową ścieżek pieszo – rowerowych, chodników, trakcji pieszych z oświetleniem wraz z kanałami technicznymi przy drogach.

2.4.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Zgodnie z zapisami „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów" na terenie gminy położone są:
1) ujęcia wody: Janówka, Grabowo Kolonia, Netta Druga, Pruska Mała, Rutki Nowe;
2) studnie głębinowe: Kolnica, Pruska Wielka.
Na terenie Gminy Augustów w 2022 r. – według danych GUS – 78,0% ludności korzystało z wodociągu.

W tymże roku zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło 60,6 m^3. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) wynosiła 228 km. Było 1 577 przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Wystąpiło 53 awarii sieci wodociągowej.

W 2022 r. 0,2% mieszkańców korzystało z sieci gazowej (zgodnie z danymi GUS), poziom ten utrzymuje się od 2020 r.

Teren Gminy Augustów jest częściowo skanalizowany. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej, zgodnie z danymi GUS, w 2022 r. wyniosła 43,2 km. W tymże roku istniało 270 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Gmina Augustów nie posiada własnej oczyszczalni ścieków. Nieczystości płynne z terenu gminy trafiają na podstawie umowy do oczyszczalni ścieków położonej na terenie Gminy Miasto Augustów.
Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. z oczyszczalni korzystało 1385 mieszkańców gminy. Odprowadzono ogółem 24 dam^3.

Ścieki komunalne z terenu gminy bywają również oczyszczane w instalacjach przydomowych lub przechowywane w zbiornikach bezodpływowych. W 2022 r. na terenie gminy istniało 614 zbiorników bezodpływowych i 773 oczyszczalni przydomowych.

Wnioski: Na terenie gminy dostrzegalne są niedobory w zakresie sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni przydomowych oraz szczelnych szamb. Konieczna jest zatem realizacja projektów poprawiających zaopatrzenie mieszkańców w infrastrukturę kanalizacyjną, jej modernizację. Warto również wybudować zbiorczą oczyszczalnię ścieków.

Również odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej mógłby być na jeszcze lepszym poziomie. Potrzeba więc przeprowadzenia prac takich jak: budowa i w razie potrzeby modernizacja sieci wodociągowej.

2.4.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Zgodnie z danymi GUS – w 2022 r. na terenie Gminy Augustów zebrano 1 046,58 t odpadów. Na jednego mieszkańca przypadało 111,7 kg odpadów zmieszanych. W 2022 r. ilość zebranych odpadów zmieszanych była większa niż w roku poprzednim. Najmniejszą ich ilość zebrano w 2020 r.
Ilość odpadów zebranych selektywnie w 2022 r. była niższa niż w 2021 r. Największą ich ilość zebrano w 2020 r.
Odpady zebrane selektywnie w 2022 r. stanowiły mniejszy odsetek zebranych odpadków w relacji do ogółu odpadów niż w roku 2021. Odsetek ten od 2020 r. wynosi powyżej 30% co może świadczyć o wzroście świadomości mieszkańców dotyczącej segregowania odpadów. Spadek tego odsetka od 2020 r. świadczy jednak, że temat ten wciąż jest istotny i warto dalej prowadzić akcje informacyjne i przeanalizować przyczyny zachodzących w ostatnich latach zmian.

Zgodnie z „Raportem o Stanie Gminy Augustów za 2022 r." od 2013 roku usługę w zakresie odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych świadczy firma MPO Sp. z o.o. w Białymstoku, ul. 42 Pułku Piechoty 48, 15-950 Białystok.

Zgodnie z „Analizą Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Gminy Augustów za 2022 rok" zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, przekazywane były do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Koszarówce ze Stacją Przeładunkową w Augustowie. Operatorem RIPOK-u, jest BIOM sp. z o. o z siedzibą w Dolistowie Starym I 144, 19-124 Jaświły, Biuro Zarządu: Zabiele 37, 19-124 Jaświły.
Niesegregowane odpady komunalne były poddawane procesowi mechaniczno – biologicznego przetworzenia w sortowni i kompostowni. W ZZO są również przetwarzane odpady zebrane selektywnie tym wielkogabarytowe oraz budowlane. Od stycznia 2016 r. przyjmowany jest popiół.

Na terenie gminy funkcjonował Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) prowadzonego przez MPO Sp. z o.o. Augustów, Al. Kard. S. Wyszyńskiego 2.

Wnioski: System gospodarki odpadami na terenie Gminy Augustów funkcjonuje prawidłowo. Mieszkańcy mają możliwość pozbycia się wszystkich odpadów komunalnych powstających w gospodarstwie domowym. Funkcjonował Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów.

Temat segregacji odpadów przez mieszkańców wymaga dodatkowej analizy. Istnieje potrzeba dalszego prowadzenia akcji informacyjnych i przeanalizowania przyczyn wahań, które nastąpiły w ostatnich latach w tym zakresie (uwagę przyciąga fakt, że np. odpady zebrane selektywnie w 2022 r. stanowiły mniejszy odsetek zebranych odpadków w relacji do ogółu odpadów niż w roku 2021).

Warto prowadzić prace służące usunięciu wyrobów zawierających azbest z terenu gminy.

2.4.4. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA, CIEPŁOWNICZA I GAZOWA

Zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów" zaopatrzenie w energię elektryczną Gminy Augustów opiera się na systemie sieci 110 k krajowego systemu sieci WN (wysokiego napięcia).
Teren gminy jest obsługiwany przez stacje transformatorowe SN/nn. Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się przez system sieci SN. Wszystkie stacje SN posiadają możliwość awaryjnego zasilania innymi sieciami SN.
Istniejące linie napowietrznymi wysokiego napięcia 110 kV na terenie gminy – mają ustanowione pasy technologiczne, są to:
- linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV Augustów – Dąbrowa Białostocka,
- linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV Augustów – Szeligi - linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV Augustów – Suwałki. GPZ 110/15 kV, zlokalizowany jest na terenie Miasta Augustowa.
Z GPZ wyprowadzone są napowietrzne linie średniego napięcia 15 kV, które zasilają użytkowników z terenu gminy Augustów w energię elektryczną.
Punkty zasilające poszczególne odbiory stanowią stacje transformatorowe 15/0,4 kV, zasilane z istniejących linii napowietrznych SN 15 kV magistralnych i odgałęzień.
Na terenie Gminy Augustów, podobnie jak w całym kraju, w ostatnich latach dynamicznie rozwija się wykorzystanie terenów pod OZE z wykorzystaniem promieniowania słonecznego.

Na terenie gminy nie ma systemu ciepłowniczego, każde gospodarstwo korzysta z własnego źródła ciepła.

Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. były 4 mieszkania wyposażone w gaz sieciowy (poziom ten utrzymywał się od 2020 r., w latach 2016 – 2019 było to 1 mieszkanie). W 2022 r. 0,2% mieszkańców korzystało z sieci gazowej (zgodnie z danymi GUS), poziom ten utrzymuje się od 2020 r.

Gazyfikacja terenów Gminy Augustów jest możliwa poprzez rozbudowę istniejącej oraz projektowanej sieci średniego ciśnienia z Gminy Miasto Augustów pod warunkiem spełnienia warunków technicznych oraz uzyskania pozytywnych wyników oceny efektywności ekonomicznej inwestycji.

Przez jej teren przebiega Sieć Szerokopasmowej Polski Wschodniej.

Wnioski: Ciepłownictwo na terenie Gminy Augustów opierało się głównie na kotłowniach lokalnych i indywidualnych.

Na terenie gminy dostępna jest infrastruktura energetyczna zaopatrująca mieszkańców w energię elektryczną, jednak część sieci wymaga modernizacji i uzupełnień.

Warto na terenie gminy prowadzić prace nie tylko usprawniające prace infrastruktury energetycznej, ale także realizować projekty umożliwiające mieszkańcom gminy pozyskiwanie dofinansowania na odnawialne źródła energii wraz z magazynami energii w indywidualnych gospodarstwach domowych.

Przez jej teren przebiega Sieć Szerokopasmowej Polski Wschodniej.

2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1. INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA, JAKOŚĆ EDUKACJI

Na terenie Gminy Augustów położonych jest 6 szkół podstawowych:

1. Szkoła Podstawowa im Gen. I. Prądzyńskiego w Białobrzegach,
2. Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Janówce,
3. Szkoła Podstawowa im. mjr Henryka Dobrzańskiego „Hubala” w Kolnicy,
4. Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Netcie,
5. Szkoła Podstawowa im. Obrońców Westerplatte w Rutkach,
6. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żarnowie.

Jest jedno niepubliczne przedszkole „Bajeczka”.

Zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. na terenie województwa podlaskiego głównym ośrodkiem akademickim jest Białystok. Ośrodkami szkolnictwa wyższego są także: Suwałki, Augustów, Grajewo, Łomża, Zambrów, Hajnówka, Drohiczynie i Siemiatyczach.

Zgodnie z danymi Gminy Augustów ilość uczniów na jej terenie wygląda następująco:

- rok szkolny 2021/2022 – 635,
- rok szkolny 2022/2023 – 628,
- rok szkolny 2023/2024 – 611.

Wyniku egzaminu ósmoklasisty, który został przeprowadzony w 2022 r. i 2023 r. uczniów z terenu Gminy Augustów nie różnią się znacząco od wyników uczniów z innych gmin położonych na terenie powiatu augustowskiego. Widać jednak, że istnieje przestrzeń do poprawy szczególnie w przypadku języka polskiego (choć wyniki w 2023 r. były lepsze niż w 2022 r. w porównaniu do innych gmin położonych na terenie powiatu augustowskiego).
Wyniki egzaminów mogą wskazywać na to, że poziom edukacji na terenie gminy jest na stosunkowo dobrym poziomie. Wciąż jednak niezbędne jest przeprowadzenie dodatkowych prac służących by poziom nauczania był na jak najwyższym poziomie wraz ze wsparciem osób mających trudności w nauce, wykazujących specjalne zainteresowania w jakieś dziedzinie oraz osób wybitnie uzdolnionych.

Współczynnik skolaryzacji netto jest liczony jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.
Porównując współczynniki skolaryzacji w stosunku do szkół podstawowych na terenie Gminy Augustów, powiatu augustowskiego oraz województwa podlaskiego można zauważyć, że najmniejsza wartość wskaźnika występuje na terenie gminy, a największa na terenie województwa podlaskiego (oprócz roku 2022, gdzie sytuacja na terenie powiatu i województwa była niemal identyczna).

Zgodnie z danymi GUS w 2022 r. było najwięcej dzieci w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, w porównaniu do lat 2016 – 2021.
W 2022 r. funkcjonowało 6 przedszkoli w szkołach podstawowych i 12 oddziałów/grup/klas.
Największa ilość dzieci w wieku 3 – 4 lata w latach 2016 – 2022 wystąpiła w 2020 r.

Na terenie gminy ilość dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3 – 5 lat w 2022 r. był najwyższy w porównaniu do lat 2016 – 2021.

Wnioski: Na terenie Gminy Augustów edukację na poziomie podstawowym zapewnia kilka placówek. Funkcjonuje tu też niepubliczne przedszkole.

Uczniowie szkoły podstawowej osiągają zadawalające wyniki z egzaminów zewnętrznych. Wciąż warto przeprowadzać działania służące podniesieniu poziomu nauczania by zwiększyć szanse na rozwój młodych pokoleń. Potrzebna jest organizacja zajęć wyrównawczych, dodatkowych, rozwijających zainteresowania oraz zdolności dzieci i młodzieży. Jak również prowadzić zajęcia wspierające wyjątkowo uzdolnioną młodzież.
Warto również zadbać o doposażenie sal lekcyjnych oraz o same budynki, w których prowadzone są lekcje oraz ich otoczenie w tym parking by jak najlepiej pełniły swoje funkcje i były jak najbardziej bezpieczne.

2.5.2. INFRASTRUKTURA SPORTOWA I REKREACYJNA

Na terenie Gminy Augustów znajdują się różne obiekty sportowe i rekreacyjne. Zaliczyć do nich można:

- Boiska:

- przy każdej szkole podstawowej,
- boisko piłkarskie pełnowymiarowe w Biernatkach,
- boisko piłkarskie niepełnowymiarowe w Prusce Wielkiej,
- boisko piłkarskie niepełnowymiarowe w Grabowie;

- Siłownie zewnętrzne w miejscowościach: Janówka, Grabowo, Kolnica Nowa, Rzepiski, Bór, w Centrum Kultury Gminy Augustów w Żarnowie Drugim;
- Place zabaw przy szkołach podstawowych i w Centrum Kultury Gminy Augustów w Żarnowie Drugim.

Na terenie gminy działalność prowadzą dwa kluby sportowe, tj. UKS „Grab" w Janówce z zakresu sportu – piłka nożna oraz UKS „Białobrzegi" w Białobrzegach z zakresu sportu – tenis stołowy.

W 2022 r. na terenie gminy zorganizowane zostały m.in. następujące imprezy sportowo-rekreacyjne: Turniej Rodzin o Puchar Przewodniczącej Rady Gminy Augustów, Mecz piłki siatkowej o Puchar Wójta Gminy Augustów, XII Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Wójta Gminy

Augustów, Turniej Sołectw o Puchar Wójta Gminy Augustów, Turniej „ziemniak w roli głównej”, Mikołajkowy Turniej Tenisa Stołowego.

Wnioski: Na obszarze gminy występuje stosunkowo rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna, która znajduje się w większości w dobrym stanie technicznym. Niektóre z nich wymagają przeprowadzenia prac modernizacyjnych bądź przeprowadzenia prac w ich pobliżu by mogły lepiej spełniać swoje funkcje.
Dostępne są szlaki przyciągające na ten teren turystów w tym rowerowe czy piesze.
W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu życia mieszkańców konieczny jest dalszy rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i sportowo-oświatowej oraz zwiększyć ofertę zagospodarowania czasu wolnego.

2.5.3. INFRASTRUKTURA KULTURY, DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Na terenie Gminy Augustów funkcjonują:

- Centrum Kultury i Biblioteka Gminy Augustów w Żarnowie Drugim,
- Filia w Rutkach Nowych,
- Filia w Janówce,
- Filia w Białobrzegach,
- Filia w Borze,
- Filia w Netcie Folwark.

W 2022 r., zgodnie z danymi GUS, na terenie Gminy Augustów było 9,3 bibliotek publicznych na 10 tys. ludności (poziom ten utrzymywał się od 2021 r. i był najwyższy w porównaniu do lat 2016 – 2020).
Najmniejsza ilość osób na 1 placówkę biblioteczną w analizowanych latach wystąpiła w 2022 r. Największa ilość woluminów w księgozbiorze wystąpiła w 2022 r. (ilość – 46.535).
Zgodnie ze wskaźnikami dotyczącymi bibliotek publicznych na terenie Gminy Augustów w 2022 r. wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach osiągnęły poziom 22,6 woluminów (najwyższy wynik w analizowanych latach wystąpił w 2016 r.).

Wnioski: Choć na terenie gminy realizowane są różne działania w tym prowadzone są zajęcia dla mieszkańców i organizowane wydarzenia kulturalne to nadal jednak konieczne jest rozwijanie prowadzonej działalności kulturalnej tak by odpowiadały zmieniającym się oczekiwaniom mieszkańców.

2.5.4. INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

Zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów" ludności zamieszkałej na obszarze gminy świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zapewnią dwie poradnie medycyny rodzinnej w: Janówce i Żarnowie Drugim. Zatrudnionych jest tam dwóch lekarzy. Baza lokalowa placówek ochrony zdrowia jest dobra, jednakże wszystkie placówki wymagają znacznego doposażenia w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną.

W zakresie opieki szpitalnej oraz specjalistycznej mieszkańcy korzystają z usług placówek zlokalizowanych m.in. na terenie Gminy Miasto Augustów.

Brak danych GUS dotyczących występowania aptek na terenie gminy. Znajdują się one na terenie Gminy Miasto Augustów.

Jednym z głównych aspektów w kwestii infrastruktury społecznej i jakości opieki zdrowotnej, który uwzględniono w analizie, jest dostęp pacjentów do świadczeń. Jest on bardzo istotny, zwłaszcza w kontekście najstarszych mieszkańców gmin. Na terenie gminy brak jednolitej tendencji w liczbie udzielonych porad. Najmniejsza ich liczba wystąpiła w 2021 r. W 2022 r. ich liczba odrobinę wzrosła jednak wciąż była dużo mniejsza niż w 2019 r. (przed wystąpieniem pandemii Covid-19).

Zadania z zakresu pomocy społecznej są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (z siedzibą w Augustowie), który jest jednostką organizacyjną gminy.

W analizowanych latach (zgodnie z danymi GUS) liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności na terenie gminy spadała od 2018 r. do 2021 r., w 2022 r. ponownie wzrosła by osiągnąć wynik jedynie odrobinę mniejszy niż w 2017 r. (największa liczba beneficjentów wystąpiła w 2016 r.).
W 2021 r. było najmniej gospodarstw i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (analizując lata 2016 – 2022). Wzrost, który nastąpił w 2022 r. – jeśli ta tendencja zostanie utrzymana – spowoduje konieczność przekazywania dodatkowych środków z budżetu gminy na cele związane z pomocą społeczną.

Wnioski: Na terenie Gminy Augustów podstawową opiekę medyczną mieszkańcom zapewniają trzy poradnie medycyny rodzinnej w: Janówce, Osowym Grądzie i Żarnowie.

Poziom opieki zdrowotnej nie jest w pełni satysfakcjonujący. Warto podejmować działania służące m.in. rozwojowi opieki długoterminowej i geriatrycznej, warto również wspierać usługi skierowane do osób starszych i niepełnosprawnych. Tym samym zapewniając im odpowiednią opiekę.
W 2022 r. liczba gospodarstw i rodzin korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej była wyższa niż w 2021 r. (w którym to roku osiągnęła najniższy poziom w porównaniu do lat 2016 – 2022) zagadnienie to wymaga dodatkowej obserwacji czy tendencja wzrostowa nie będzie się utrzymywać w najbliższych latach co wymagać może podjęcia dodatkowych działań wspierających różnych mieszkańców w trudnej sytuacji. Warto rozważyć utworzenie domu pomocy społecznej dla grup defaworyzowanych.

2.5.5. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Na terenie Gminy Augustów brak jest posterunków policji. Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa jednostka powiatowa – Komenda Powiatowa Policji w Augustowie.
Ochroną przed żywiołami zajmuje się Ochotnicza Straż Pożarna. Placówki Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Netta Druga, Jabłońskie, Topiłówka, Pruska Wielka, Rutki Nowe, Kolnica.
W Gminie Augustów funkcjonuje Gminne Centrum Kryzysowe powołane przez Wójta Gminy Augustów na podstawie Zarządzenia Nr 17/03 z dnia 20 stycznia 2003 roku.
Na terenie powiatu augustowskiego funkcjonuje Powiatowe Centrum Reagowania Kryzysowego, które ma siedzibę w Komendzie Powiatowej Straży Pożarnej w Augustowie.

Wnioski: Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Komenda Powiatowa Policji w Augustowie, Powiatowa Straż Pożarna w Augustowie oraz strażacy z OSP.
Istnieje potrzeba doposażenia funkcjonujących Ochotniczych Straży Pożarnych by mogły jak najefektywniej dbać o bezpieczeństwo mieszkańców gminy.

2.6. FINANSE SAMORZĄDOWE

Zgodnie z danymi GUS w latach 2017 – 2019 gmina odnotowała deficyt budżetowy. W pozostałych okresach (2016 r., lata 2020 – 2022) dochody przewyższały wydatki, co pozwala na założenie, że w kolejnych latach gmina będzie dysponowała środkami niezbędnymi do realizacji inwestycji poprawiających stan życia mieszkańców.
W analizowanych latach dochody gminy wzrastały. W przypadku wydatków brak tak jednolitej tendencji, jednak w 2022 r. były wyższe niż w 2016 r. czy w 2021 r.

Największą sumę dochodów odnotowano w następujących działach (zgodnie z danymi GUS za 2022 r.):

- Dział 758 - Różne rozliczenia (35,51% dochodów);
- Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (21,97% dochodów);
- Dział 855 – Rodzina (11,88% dochodów).

Analizując wydatki pod kątem poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej należy zauważyć, że największą sumę wydatków odnotowano w (zgodnie z danymi GUS za 2022 r.):

- Dziale 801 - Oświata i wychowanie (30,08% wydatków);
- Dział 600 – Transport i łączność (15,90%);
- Dziale 855 – Rodzina (12,33% wszystkich wydatków).

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Augustów na lata 2023 – 2027 (przyjęta Uchwałą Nr XLIII/409/2023 Rady Gminy Augustów z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Augustów na lata 2023 – 2027) przewidywane wyniki roczne budżetu (do 2027 r. włącznie) będą w większości dodatnie (jedynie w 2023 r. i 2024 r. przewidziano wynik ujemny).

Wnioski: Przewiduje się, że do 2027 r. wynik budżetu Gminy Augustów będzie dodatni (oprócz 2023 r. i 2024 r., co pozwala wysunąć tezę, że taka sama sytuacja wystąpi do 2030 r.). Analizowana jednostka samorządu terytorialnego będzie w stanie wygenerować środki z przeznaczeniem na niezbędne inwestycje rozwojowe.

2.7. Podsumowanie Diagnozy – analiza SWOT

Jako podsumowanie przeprowadzonej diagnozy oraz po uwzględnieniu badań ankietowych, przygotowano analizę SWOT. Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities)
i zagrożenia (threats).

S -> STRENGHTS, czyli silne strony
W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony
O -> OPPORTUNITIES, czyli okazje
T -> THREATS, czyli zagrożenia
Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten można przeprowadzić również w inny sposób, mianowicie: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli wady i zagrożenia.

W wyniku przeprowadzonego badania ankietowego można wskazać, że mieszkańcy gminy zauważają ważność środków finansowych z Unii Europejskiej dla rozwoju i funkcjonowania gminy (wskazane zostały one jako jedno z głównych szans rozwojowych a ograniczenie do nich dostępu zostało wskazane jako jedno z głównych zagrożeń). Wielokrotnie podkreślano istotność walorów przyrodniczych terenu i doceniono stosunkowo czyste środowisko (szanse rozwojowe i mocne strony gminy). Stosunkowo pozytywnie mieszkańcy ocenili też estetykę i funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej. Widzą jednak przestrzeń do poprawy w efektywności zagospodarowania uznając, że nie wszystkie tereny są wykorzystane optymalnie.
Ankietowani ukazują potrzebę poprawy komunikacji zbiorowej, dostrzegają braki w liczbie dogodnych międzymiastowych połączeń komunikacyjnych (linie autobusowe). Wskazując, że mogłoby być ich więcej.
Mieszkańcy stosunkowo pozytywnie ocenili jakość pomocy społecznej, choć wciąż jej ocena mogłaby być wyższa. Średnio oceniono poziom występowania na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego takich problemów jak: narkomania, alkoholizm i przemoc domowa. Za największy z nich problemem uznano alkoholizm. Pozostawiono uwagę, że w najbliższym sąsiedztwie ankietowanego/ankietowanej jest aż 5 domów z problemem alkoholowym na 8 co uwypukla potrzebę podjęcia działań w tym zakresie.
Jednym z największych zagrożeń terenu uznano brak rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi) a za jedną z szans rozwojowych wskazano jej rozwój co ukazuje potrzebę podjęcia działań w tym zakresie. Szczególnie przy niskiej ocenie możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie gminy.
Mieszkańcy zauważają potrzebę rozwoju turystyki co wraz z ważnością w ich oczach działalności rolniczej na terenie gminy ukazuje ważność promocji w celu przyciągnięcia potencjalnych turystów, warto również promować rozwój agroturystyki. Ankietowani są stosunkowo zadowoleni z poziomu rozwoju sieci wodociągowej, widzą przestrzeń do poprawy

w zakresie dostępu do Internetu. Dostrzegają też zły stan niektórych dróg oraz potrzebę zadbania o pobocza i lasy, w tym o stan ich czystości.
Stosunkowo pozytywnie oceniono poziom edukacji na terenie gminy oraz jakość usług świadczonych przez obiekty kulturalne na jej terenie, choć wciąż pozostają w tym zakresie możliwości rozwoju i poprawy obecnej sytuacji. Szczególnie wskazano na problem z ofertą zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, która według ankietowanych jest za mała. Poziom edukacji i zagospodarowania czasu wolnego może w dłuższej perspektywie mieć wpływ nie tylko na poziom aktywności mieszkańców, ale również na ich sytuację na rynku pracy oraz być jednym z czynników wpływających na przyciągnięcie lub nie nowych mieszkańców. Co przy zauważanym przez respondentów niskim przyrostem naturalnym i ucieczką ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast może mieć ogromne znaczenie dla przyszłości omawianej jednostki samorządu terytorialnego i stojących przed nią wyzwań.
Do tego dużym zauważalnym problemem na terenie gminy jest słaby dostęp do opieki medycznej. Mieszkańcy zauważają brak miejsc na integrację społeczną w poszczególnych wsiach oraz dostrzegają przestrzeń do poprawy w zakresie oferty spędzania wolnego czasu. Co wraz z szansą jaką widzą w osiedlaniu się na terenie gminy nowych mieszkańców i mocną stroną jaką jest wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach i punktach przedszkolnych (choć godziny ich pracy mogłyby zostać poddane dogłębnej analizie) dopełnia obraz gminy w oczach jej mieszkańców.

Zgodnie z zakresem przeprowadzonej diagnozy oraz w oparciu o sfery najbardziej istotne dla rozwoju gminy, analizę SWOT przeprowadzono w pięciu obszarach:
- sfera przestrzenno-środowiskowa;
- sfera społeczna;
- sfera gospodarcza;
- infrastruktura techniczna;
- infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców.

Sfera przestrzenno-środowiskowa	
Silne strony	**Słabe strony**
– korzystne położenie; – tradycje kultywowane podtrzymywane przez mieszkańców; – funkcjonujące koła gospodyń wiejskich; – cenne zabytki architektoniczne; – duża świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; – walory kulturowe; – zadawalający stan części dróg;	– niewystarczający stan techniczny części dróg; – niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej i niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; – niewystarczający poziom izolacyjności części budynków; – wciąż niezadawalający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii

– obowiązywanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określającego zasady zagospodarowania terenu całej gminy; – wysokie walory środowiska naturalnego; – występowanie terenów cennych pod kątem turystycznym	w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych i użyteczności publicznej; – występowanie nieefektywnego oświetlenia ulicznego; – zanieczyszczenie wód powierzchniowych; – występowanie terenów zagrożonych suszą
Szanse	**Zagrożenia**
– racjonalna polityka przestrzenna; – poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji; – możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego; – tworzenie i rozbudowa istniejących tras turystycznych; – poprawa oznakowania poziomego i pionowego; – zadbanie o utrzymanie czystości środowiska naturalnego; – zwiększenie efektywności energetycznej budynków wraz ze zwiększeniem wykorzystywania odnawialnych źródeł energii; – remont, modernizacja i budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej; – polepszenie oświetlenia ulicznego; – budowa ścieżek edukacyjnych; – budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków	– przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji; – duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego; – zwiększenie kosztów montażu alternatywnych źródeł energii; – niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych mająca wpływ na zachowania i wybory mieszkańców

Sfera społeczna	
Silne strony	**Słabe strony**
– wzrastający poziom wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje; – podnoszenie poziomu wykształcenia przez mieszkańców gminy; – świadomość społeczna lokalnego dziedzictwa kulturowego; – spadająca liczba osób bezrobotnych	– niekorzystne zmiany demograficzne w tym starzenie się społeczeństwa (ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny, spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym); – występowanie zauważalnych przez mieszkańców problemów społecznych – np. alkoholizm; – zauważalny przez mieszkańców problem z dostępem do opieki medycznej; – niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych, a także seniorów; – niewystarczająca ilość i różnorodność zajęć pozalekcyjnych dla dzieci; – zauważalny przez mieszkańców niedobór udogodnień i dostępnych informacji dotyczących zakładania nowych firm
Szanse	**Zagrożenia**

– lokalizacja gminy; – rozwój rolnictwa ekologicznego; – rozwój agroturystyki i ekoturystyki; – zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego zapewniających dodatkowe dochody dla mieszkańców gminy; – krzewienie kultury regionalnej, tworzenie i promowanie produktów regionalnych; – osiedlanie się na terenie gminy nowych mieszkańców; – rozwój opieki długoterminowej i geriatrycznej; – przeprowadzanie działań służących integracji mieszkańców	– niekorzystne ogólnopolskie zmiany demograficzne; – zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; – brak rozwoju małej przedsiębiorczości; – rosnące koszty pracy; – ucieczka ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast; – rosnące koszty życia; – wzrost trudności ze znalezieniem atrakcyjnego zatrudnienia

Sfera gospodarcza	
Silne strony	**Słabe strony**
– potencjał do rozwoju turystyki dzięki korzystnemu położeniu i wysokim walorom środowiska	– mała ilość podmiotów gospodarczych; – brak podmiotów gospodarczych o silnej pozycji w regionie; – zauważalny przez mieszkańców niedobór udogodnień dla pokonywania barier w zakładaniu przedsiębiorczości; – trudności w rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi)
Szanse	**Zagrożenia**
– możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych; – zapotrzebowanie na wypoczynek w gospodarstwach rolnych, – transfer nowych technologii do rolnictwa zmierzających do modernizacji zaplecza technicznego; – stworzenie spójnej oferty turystycznej oraz rozwój i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego i okołoturystycznego; – zwiększenie poziomu inwestowania na terenie gminy; – rozwój agroturystyki i ekoturystyki	– brak jednolitej oferty turystycznej na terenie powiatu; – niestabilność warunków ekonomiczno-prawnych dla działalności gospodarczej; – zbyt mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych; – rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej; – ograniczenie dostępu do środków zewnętrznych – dofinansowań; – brak rozwoju małej przedsiębiorczości (handel, usługi)

Infrastruktura techniczna	
Silne strony	**Słabe strony**
– efektywny system gospodarki odpadami; – prowadzenie prac polepszających stan dróg na terenie gminy; – rozwój sieci wodociągowej	– niewystarczająca długość sieci kanalizacyjnej oraz niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szczelnych szamb; – niewystarczający poziom izolacyjności części budynków użyteczności publicznej oraz obiektów prywatnych; – niewystarczający poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach indywidualnych; – niewystarczający poziom efektywności energetycznej części budynków indywidualnych; – niedostateczny stan dróg oraz infrastruktury drogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie)
Szanse	**Zagrożenia**
– racjonalna polityka przestrzenna, tworzenie planów miejscowych na terenach rozwojowych, – poprawa dostępności terenów i poprawa systemów komunikacji, – możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych; – rozwój infrastruktury wodno – ściekowej; – stworzenie korzystnych warunków do tworzenia farm wiatrowych i innej przyjaznej dla środowiska infrastruktury wytwarzającej energię; – dalsze prowadzenie prac rozbudowujących sieć wodociągową	– przewlekłość procedur lokalizacyjnych inwestycji, – duże koszty opracowania planów zagospodarowania przestrzennego, – wzrost kosztów budowy alternatywnych źródeł energii, – zmiany prawa powodujące zmniejszenie opłacalności wykorzystania odnawialnych źródeł energii; – wzrost kosztów przeprowadzania inwestycji w infrastrukturę w wyniku wzrastających cen

Infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców	
Silne strony	**Słabe strony**
– funkcjonowanie placówek wychowania przedszkolnego; – funkcjonowanie szkół podstawowych; – funkcjonowanie Ochotniczej Straży Pożarnej zapewniającej bezpieczeństwo mieszkańców	– niewystarczająca oferta w zakresie zajęć pozalekcyjnych; – niewystarczający system aktywizacji osób starszych, dorosłych oraz młodzieży i dzieci; – niesatysfakcjonujący poziom opieki medycznej; – trudności z dostępem do specjalisty
Szanse	**Zagrożenia**
– możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych; – zwiększenie współpracy Gminy Augustów z organizacjami pozarządowymi; – przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na dofinansowanie inicjatyw organizacji pozarządowych; – poprawa bezpieczeństwa poprzez m.in. poprawę oznakowania poziomego i pionowego oraz stanu dróg i oświetlenia;	– zmiany przepisów prawnych dotyczących polityki finansowej jednostek samorządu terytorialnego; – trudności w pozyskaniu zewnętrznych funduszy; – wzrost kosztów funkcjonowania instytucji kultury i edukacji

– krzewienie kultury regionalnej, tworzenie i promowanie produktów regionalnych; – poprawa jakości edukacji; – poprawa oferty kulturalnej; – rozwój oferty medycznej; – doposażenie jednostek OSP	

3. ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY AUGUSTÓW

3.1. WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju Gminy Augustów jest stanem docelowym, który zostanie osiągnięty z wykorzystaniem możliwości i zasobów gminy w perspektywie do roku 2030. Zdefiniowana wizja stawia do realizacji cele i wyznacza kierunki działania, które wygenerują wzrost poziomu jakości życia obecnych mieszkańców, a także zachęci do osiedlania się nowych. Spowoduje tym samym wzrost atrakcyjności turystycznej oraz inwestycyjnej gminy.

Wizja rozwoju gminy została zdefiniowana następująco:

Gmina Augustów jest nowoczesnym i bezpiecznym miejscem, wykorzystującym najnowsze technologie i mądrze gospodarującym posiadanymi zasobami oraz dbającym o środowisko, charakteryzującym się wysokiej jakości usługami i infrastrukturą przystosowaną do różnych odbiorców, przy tym otwartym na potrzeby wszystkich uczestników życia społeczno-gospodarczego

Do roku 2030 Gmina Augustów będzie czystym i przyjaznym dla środowiska ośrodkiem, dzięki czemu stworzy wysokiej jakości przestrzeń do życia dla obecnych i nowych mieszkańców. Będzie to obszar spójny społecznie i terytorialnie, bazujący na kapitale intelektualnym oraz potencjale turystycznym, zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców. Będzie to teren o zachowanych walorach krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych, zapewniający harmonijny rozwój poszczególnych miejscowości. Wykorzystujący nowoczesne technologie dla jak najbardziej zrównoważonego rozwoju dbającego nie tylko na zachowanie przeszłości, ale także na prężny rozwój w przyszłość.

3.2. MISJA ROZWOJU

Misja rozwoju Gminy Augustów została zdefiniowana następująco:

Gmina zapewniająca dostęp do najnowszych technologii, wysokiej jakości infrastruktury oraz wspierająca rozwój mieszkańców w tym poprzez bogatą ofertę

spędzania czasu wolnego, rozwijająca się w sposób dynamiczny w oparciu o posiadane zasoby

Misja Strategii warunkuje sformułowanie kierunków bezpośrednich i pośrednich działań – celów strategicznych i operacyjnych. Gmina Augustów za pomocą wyznaczonych celów będzie dążyć do podwyższenia jakości życia mieszkańców w taki sposób, aby poszczególne dziedziny życia i gospodarki wzajemnie się uzupełniały i przenikały w celu stworzenia kompleksowej poprawy warunków. Korzystne położenie geograficzne oraz bogate walory przyrodniczo – kulturowe (liczne obszary i obiekty podlegające ochronie, bogate tradycje) powodują, iż gmina jest atrakcyjnym miejscem, zarówno pod względem turystycznym, jak i gospodarczym. Świadomość ekologiczna mieszkańców oraz czyste i zadbane środowisko będą sprzyjać naturalnej produkcji rolnej, a bogate walory krajobrazu zdeterminują możliwości rozwoju w kierunku turystyki, ekoturystyki i agroturystyki stanowiącej jeden ze składników rozwoju ekonomicznego.

Gmina Augustów aspiruje do wysoko rozwiniętej turystyki i agroturystyki poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zachowując i rozbudowując ład ekologiczny. Dla polepszenia atrakcyjności turystycznej planowana jest przebudowa dróg, dla płynniejszego poruszania się po terenie gminy. Ponadto, gmina będzie dążyć do stworzenia warunków rozwoju dla handlu i gastronomii, zwłaszcza w sektorze rolnictwa, a także do wykorzystania potencjału obszaru terytorialnego.
Gmina dążyć będzie do rozwiązywania problemów społecznych, stymulowania aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu oraz podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenia oferty zagospodarowania czasu wolnego oraz zadbania o jak najlepszy poziom edukacji (w tym także poprzez poprawienie warunków, w których uczą się młodzi mieszkańcy gminy).

Ważnym aspektem będzie także rozwój infrastruktury sportowej i technicznej, w tym budowa gminnych boisk sportowych czy rozwój bazy sportowo - oświatowej. Zapewniona będzie także modernizacja oświetlenia ulicznego.

Dotychczas przeprowadzone inwestycje w sposób znaczący podnoszą atrakcyjność inwestycyjną gminy. Przeprowadzona analiza SWOT wskazuje jednak obszary wymagające dalszej pracy i interwencji, koniecznych do utrzymania właściwej polityki prorozwojowej. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w wielu sferach pokazuje bardzo pozytywne zjawiska zachodzące na terenie gminy (np. zmniejszenie osób bezrobotnych). Analiza wewnętrznych czynników warunkujących zrównoważony rozwój gminy w wielu

przypadkach pokazuje dynamiczne i prorozwojowe trendy. Jednak analiza czynników zewnętrznych wskazuje na pojawiające się zagrożenia zahamowania procesów przyczyniających się do dalszej, zrównoważonej polityki prorozwojowej gminy. Pogłębiający się od wielu lat kryzys strefy euro, trwająca konsolidacja finansów publicznych oraz proces oddłużania sektora prywatnego, pandemia COVID-19 oraz obecne działania wojenne na Ukrainie, negatywnie wpływają na jednostki zarządzania administracją publiczną na wszystkich szczeblach. Wpływ ten odczuwają również mieszkańcy gminy, czyli konsumenci oraz przedsiębiorcy, którzy napotykają liczne problemy, w szczególności z uwagi na znaczny spadek dynamiki udzielanych kredytów przez banki, wzrost cen oraz pojawiające się problemy na rynku pracy. Czynnikami zewnętrznymi, które mogą utrzymać spowolnienie gospodarcze na rynkach Europy są pogarszające się perspektywy wzrostu dla krajów strefy euro, jak również ogólna niekorzystna sytuacja polityczna w niektórych krajach na świecie, która w sposób znaczący wpływa na wszystkie rynki finansowe. Wskazuje to na konieczność podjęcia działań prewencyjnych oraz rozważnego planowania przyszłości gminy.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Augustów, wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz przeprowadzona analiza SWOT pozwoliły na wyznaczenie celów, które w znaczący sposób wpływają na jej przyszły rozwój gospodarczy, społeczny, ekologiczny i przestrzenny. Wokół wskazanych celów skoncentruje się działalność Gminy Augustów przy współpracy z partnerami sektora publicznego, prywatnego, trzeciego sektora oraz społeczeństwem.

3.3. Cele Strategii

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Augustów zostały wyznaczone następujące cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań:

Cel strategiczny I. Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury technicznej niezbędnej do dalszego rozwoju gminy

- Cel operacyjny I.1 Rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz poprawa dostępności i atrakcyjności transportu zbiorowego:
- Kierunki działań:
    - współpraca z zarządem dróg powiatowych i wojewódzkich przy ich przebudowie, rozbudowie i modernizacji,

- modernizacja i poprawa stanu technicznego istniejącej gminnej infrastruktury drogowej – budowa, przebudowa, rozbudowa, zmiana nawierzchni i modernizacja dróg,
- budowa i modernizacja infrastruktury towarzyszącej: chodników, oświetlenia ulicznego,
- modernizacja i poprawa oznakowania istniejących i budowa nowych ścieżek rowerowych,
- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego,
- modernizacja i poprawa oznakowania (w tym także poziomego),
- poprawa bezpieczeństwa na skrzyżowaniach,
- zwiększenie ilości miejsc parkingowych,
- zapewnienie dostępności przystanków komunikacji zbiorowej,
- przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu,
- ograniczenie emisji CO_2 poprzez zwiększenie udziału ekologicznych środków transportu.

- Cel operacyjny I.2 Rozbudowa systemów wodno-kanalizacyjnych:
- Kierunki działań:
    - budowa szamb lub oczyszczalni przydomowych przy zachowaniu odpowiednich warunków gruntowo-wodnych,
    - budowa i modernizacja sieci wodociągowej,
    - modernizacja stacji uzdatniania wody,
    - budowa sieci kanalizacyjnej,
    - budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków
    - modernizacja pompowni ścieków.

- Cel operacyjny I.3 Poprawa warunków w zakresie gospodarki przestrzennej:
- Kierunki działań:
    - inwentaryzacja gruntów, bazy lokalowej, infrastruktury towarzyszącej mającej potencjał do wykorzystania i inwestycji w działalności gospodarczej w celu uwzględnienia jej w ofercie inwestycyjnej,
    - tworzenie kolejnych i aktualizowanie istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
    - uzbrajanie terenów stref potencjalnej aktywności gospodarczej,
    - systematyczne wyznaczanie terenów pod budownictwo jednorodzinne,
    - rozwój terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz poprawa standardu istniejących zasobów mieszkaniowych,

- tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem infrastruktury turystycznej, wskazujących funkcje kluczowych dla gminy obszarów o wysokich walorach przyrodniczych z uwzględnieniem uwarunkowań ich ochrony, w celu odpowiedniego zorganizowania ruchu turystycznego i okołoturystycznego.

- Cel operacyjny I.4 Rozwój infrastruktury i technologii informacyjno – komunikacyjnych:
- Kierunki działań:
  - zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu na terenie gminy,
  - zapewnienie powszechnego dostępu do e-usług i e-administracji,
  - nawiązanie współpracy z partnerami świadczącymi nowoczesne usługi telekomunikacyjne.

Cel strategiczny II. Zwiększenie kreatywności i konkurencyjności mieszkańców, zmniejszenie skali występujących problemów społecznych

- Cel operacyjny II.1 Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu:
- Kierunki działania:
  - zapewnienie sprawnego systemu pomocy społecznej,
  - tworzenie, udoskonalanie i realizacja programów pomocy rodzinie i pomocy społecznej przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu,
  - współpraca przy wdrażaniu programów przeciwdziałania bezrobociu, wsparcie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy,
  - wprowadzenie działań mających na celu ograniczenie patologii społecznych poprzez profilaktykę, np. grupy wsparcia, profesjonalne doradztwo prawne, zawodowe, pomoc psychologiczną, poradnictwo, mediacje i inne,
  - wsparcie opieki nad dziećmi (dostęp do usług przedszkolnych i opieki nad małym dzieckiem, rozwój działalności żłobka) oraz nad osobami starszymi (formy instytucjonalne, rodzinne, pomoc sąsiedzka i inne),
  - wspieranie działań związanych z aktywizacją zawodową społeczności wiejskiej oraz działań mających na celu zwiększenie adaptacji do nowych zawodów i mobilności mieszkańców,
  - podnoszenie kwalifikacji mieszkańców, w szczególności w zakresie obsługi ruchu turystycznego, handlu i rzemiosła oraz zawodów nierolniczych, kształtowanie postaw rynkowych i innowacyjnych,
  - budowanie przyjaznej polityki dla przedsiębiorców inwestujących w zawodowy rozwój zasobów ludzkich i system szkoleń,

- zwiększenie absorpcji środków z Unii Europejskiej na programy służące podnoszeniu kwalifikacji osób pozostających bez pracy,
- zapewnienie opieki nad osobami starszymi,
- wspieranie działań służących opiece na odległość nad najstarszymi mieszkańcami gminy.

- Cel operacyjny II.2. Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych społeczności:
- Kierunki działania:
  - stymulowanie wymiany doświadczeń w zakresie efektywnego przygotowania młodzieży do życia zawodowego,
  - organizacja zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych, szkoleniowych, rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży w obiektach placówek oświatowych i kulturalnych,
  - wspieranie i promocja innowacyjnych form kształcenia (np. e-edukacja),
  - organizacja i umożliwienie przeprowadzenie kursów komputerowych dla kobiet, osób długotrwale bezrobotnych i osób starszych,
  - organizacja kursów udzielania pierwszej pomocy,
  - podnoszenie kwalifikacji nauczycieli oraz pracowników urzędu gminy, w tym w zakresie zdolności cyfrowych.

- Cel operacyjny II.3. Poprawa poziomu opieki zdrowotnej:
- Kierunki działania:
  - poprawa jakości i dostępu do usług pielęgniarskich i stomatologicznych także w szkołach,
  - poprawa dostępu do usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej,
  - rozwój opieki długoterminowej i geriatrycznej,
  - zwiększenie dostępności do usług fizjoterapeutycznych i rehabilitacyjnych.

- Cel operacyjny II.4. Podniesienie jakości usług oraz poprawa dostępności opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej:
- Kierunki działania:
  - rozwój systemu opieki nad małym dzieckiem (żłobków, punktów żłobkowych), wspieranie powstania rodzinnych dziennych punktów opieki nad dzieckiem na terenie gminy,
  - rozwój różnych form wychowania przedszkolnego,

- dostosowanie ilości placówek przedszkolnych i żłobkowych oraz godzin ich funkcjonowania do potrzeb mieszkańców oraz poprawa dostępności tych miejsc,
- racjonalizacja struktury placówek oświatowych w zależności od zmian struktury demograficznej,
- podniesienie jakości oferty edukacji przedszkolnej oraz dostosowanie jej do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności (uzupełnienie o zajęcia korekcyjne, językowe, prozdrowotne, proekologiczne, sportowe i inne),
- stymulowanie aktywności organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na projekty skierowane do dzieci w wieku przedszkolnym i żłobkowym.

– Cel operacyjny II.5 Rozwój i poszerzenie funkcji obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych, stworzenie profesjonalnej oferty:
– Kierunki działania:
  - modernizacja i rozbudowa infrastruktury bazy oświatowej oraz doposażenie w sprzęt komputerowy, audiowizualny i pomoce dydaktyczne,
  - modernizacją centrum kultury i bibliotek,
  - zapewnienie wysokiego poziomu usług edukacyjnych oraz stworzenie oferty edukacji pozaszkolnej (zajęcia pozalekcyjne, sportowe, kursy, zajęcia taneczne, aktorskie i inne) na bazie gminnych placówek oświatowych i kulturalnych skierowane do dzieci, dorosłych, osób starszych, niepełnosprawnych,
  - wspieranie młodzieży najzdolniejszej (system nagród i stypendiów),
  - wsparcie młodzieży mniej uzdolnionej (dodatkowe zajęcia wyrównawcze),
  - budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej,
  - wspieranie form aktywności ruchowej dla dzieci i młodzieży,
  - wspierania działania miejsc spędzania czasu wolnego, rekreacji, rozwijania zainteresowań, a także integracji lokalnej społeczności,
  - wzmocnienie współpracy i przedsięwzięć społecznych lokalnie działających podmiotów sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego,
  - poszukiwanie nowych, atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych, osób starszych w tym osób z niepełnosprawnością,
  - likwidacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych ruchowo i niedowidzących,
  - poszerzenie istniejącej oferty dla mieszkańców gminy (organizacja wystaw, koncertów, promocja czytelnictwa i uzupełnienie punktów bibliotecznych) z uwzględnieniem włączenia w przedsięwzięcia kulturalne osób niepełnosprawnych oraz starszych,

- promocja sportu i aktywnego wypoczynku, wspieranie działalności klubów sportowych, zwiększenie ilości animatorów sportowych, trenerów,
- zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć edukacyjnych, kulturalnych i sportowych,
- zagospodarowanie terenów rekreacyjnych, w tym budowa plaż, kąpielisk, wież widokowych, baz kajakowych.

- Cel operacyjny II.6 Rozwijanie tożsamości i zwiększanie integracji społeczności lokalnej:
- Kierunki działania:
  - współpraca w zakresie ochrony zabytków oraz miejsc pamięci,
  - integracja mieszkańców wokół działalności organizacji trzeciego sektora,
  - wspieranie inicjatyw oddolnych organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
  - wdrożenie systemu działań aktywizujących osoby starsze oraz kultywowanie tradycji i tożsamości lokalnej społeczności,
  - promocja postaw prospołecznych i obywatelskich,
  - stworzenie integracji międzypokoleniowej poprzez wspólne uczestnictwo w: spotkaniach, wyjazdach integracyjnych, organizację dnia dziecka, dnia dziadka i babci, organizację bali charytatywnych, festynów, zbiórek,
  - wdrożenie działań przeciwko dyskryminacji w tym ze względu na płeć czy poziom sprawności,
  - wdrożenie działań mających na celu integrację mieszkańców gminy z nowo osiedlonymi,
  - poprawa estetyki przestrzeni, tworzenie „serc miejscowości", placów zabaw, skwerów i innych jako miejsc spędzania wolnego czasu dzieci, młodzieży i dorosłych,
  - wspieranie i promowanie działalności kół gospodyń wiejskich,
  - wspieranie i promowanie lokalnych twórców,
  - wspieranie i promowanie tradycji mniejszości narodowych,
  - promowanie lokalnych produktów.

- Cel operacyjny II.7 Budowanie i upowszechnianie społeczeństwa informacyjnego:
- Kierunki działania:
  - zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu na terenie gminy,
  - wpieranie realizacji kursów komputerowych szczególnie dla osób długotrwale bezrobotnych, kobiet i osób starszych,

- współdziałanie w zakresie umożliwienia rozwoju e-administracji, e-edukacji, e-zdrowia, e-bezp.

Cel strategiczny III. Rozwój infrastruktury wykorzystywanej na cele gospodarcze, zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców

- Cel operacyjny III.1 Rozwój i wzrost konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw:
- Kierunki działania:
  - wsparcie wykorzystania potencjału obszaru terytorialnego gminy,
  - wsparcie zróżnicowania działalności gospodarczej w kierunku działalności nierolniczej,
  - zapewnienie mikro, małym i średnim przedsiębiorcom wsparcia instytucjonalnego, pomoc i ułatwienie dostępu do informacji o możliwościach pozyskania środków na utworzenie lub rozwój firmy, w tym środków z Powiatowego Urzędu Pracy, środków przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich i innych funduszy Unii Europejskiej,
  - wsparcie i promocja postaw przedsiębiorczości, tworzenie miejsc pracy.

- Cel operacyjny III.2 Wsparcie rozwoju sektora usług rolno – spożywczych, handlu i rzemiosła:
- Kierunki działania:
  - stymulowanie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy centrum usług, handlu, gastronomii i rzemiosła poprzez aktywne poszukiwanie inwestorów,
  - pomoc w zakresie pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania dla przedsiębiorców, stworzenie profesjonalnego doradztwa,
  - wsparcie rozwoju usług rolno – spożywczych, handlu i rzemiosła wysokiej jakości poprzez promocję nowoczesnych technologii,
  - promocja lokalnych produktów.

- Cel operacyjny III.3 Stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, agroturystycznej i ekoturystycznej gminy w oparciu o zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz innowacyjne ich wykorzystanie:
- Kierunki działania:
  - wspieranie rozwoju infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej, bazy noclegowej oraz gastronomicznej,
  - budowa ścieżek edukacyjnych,
  - budowa ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, rozbudowa istniejących szlaków turystycznych,

- wspieranie rozwoju oferty usługowej wzdłuż szlaków turystycznych,
- budowa punktów widokowych, parkingów w pobliżu tras turystycznych w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo,
- współpraca z partnerami w zakresie zagospodarowania terenów atrakcyjnych do rozwoju turystyki i rekreacji (wiaty, miejsca integracji i rekreacji, miejsca na ogniska i inne),
- wspieranie utworzenia wraz z innymi gminami zintegrowanej informacji turystycznej i promocji gminy,
- poprawa oznakowania atrakcji turystycznych gminy oraz dróg dojazdowych,
- wykorzystanie potencjału lokalnych kapel, zespołów ludowych, śpiewaczych, a także zdefiniowanych produktów turystycznych do promocji turystycznej gminy,
- stworzenie spójnej, kompleksowej oferty turystycznej z uwzględnieniem turystyki kulturowej, aktywnej, rekreacyjnej, specjalistycznej, jak również konferencyjnej,
- organizacja rajdów pieszych, rowerowych i ich promocja,
- zagospodarowanie plaż gminnych oraz rozwój gminnej infrastruktury turystycznej;
- nawiązanie współpracy z podmiotami branży turystycznej, wojewódzkimi i centralnymi punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty.

Cel strategiczny IV. Zapewnienie środowiska naturalnego wysokiej jakości, ochrona wartości przyrodniczych i historycznych

- Cel operacyjny IV.1 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, racjonalna gospodarka zasobami oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców:
- Kierunki działań:
  - zachowanie ciągłości terenów otwartych, ciągów ekologicznych, istniejących na terenie gminy cieków wodnych i użytków zielonych,
  - uporządkowanie systemu odprowadzania wód opadowych,
  - dalsza realizacja programu usuwania azbestu,
  - wspieranie działań mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
  - wspieranie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi,
  - promocja i wspieranie ekologicznych przedsięwzięć inwestycyjnych,
  - budowa, rozbudowa i modernizacja systemów wodociągowych,
  - rozbudowa/modernizacja stacji uzdatniania wody,
  - budowa szamb na terenach o rozproszonej zabudowie lub oczyszczalni przydomowych przy zachowaniu odpowiednich warunków gruntowo-wodnych,
  - budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
  - budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków,

- modernizacja pompowni ścieków,
- prowadzenie i monitorowanie racjonalnej gospodarki odpadami,
- edukacja mieszkańców z zakresu naturalnych zasobów środowiska oraz ich ochrony,
- wsparcie rolnictwa ekologicznego oraz wdrażania programów rolno – środowiskowych,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, komunalnych oraz obiektów indywidualnych i budynków wielorodzinnych;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- zmniejszenie ilości pieców powodujących znaczne zanieczyszczenie środowiska,
- monitorowanie oraz przeciwdziałanie tworzeniu dzikich wysypisk śmieci,
- zmeliorowanie użytków rolnych dla zwiększenia retencji glebowej, nie pogarszając stanu środowiska, z uwzględnieniem konieczności osiągnięcia celów środowiskowych w jednolitych częściach wód,
- promocja Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- budowa sieci gazowniczej,
- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji,
- zwiększanie retencji zlewniowej na gruntach leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych,
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych,
- opracowanie lub aktualizacja dokumentów strategicznych z zakresu ochrony środowiska, w tym obejmujących zagadnienia gospodarki wodami,
- doposażenie jednostek OSP, w tym poprzez zakup pojazdów,
- zapewnienie drożności cieków,
- przeprowadzanie na terenie gminy kursów pierwszej pomocy,
- analiza skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i rekomendacja zmian (dotyczy szczególnie zagrożenia powodziowego),
- wdrożenie systemu monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i użytków rolnych.

– <u>Cel operacyjny IV.2 Renowacja i ochrona dziedzictwa historycznego i obiektów zabytkowych:</u>

- Kierunki działań:
    - odnowa i konserwacja obiektów zabytkowych i historycznych przy współudziale partnerów prywatnych, publicznych oraz trzeciego sektora z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej i innych dotacji,
    - ochrona dziedzictwa kulturowego oraz zwiększenie roli zabytków w ofercie turystycznej gminy.

- Cel operacyjny IV.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii:
- Kierunki działań:
    - zwiększenie udziału innowacyjnych technologii z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
    - promocja innowacyjnych technologii grzewczych jako naturalnego źródła energii cieplnej i jej pozytywnego wpływu na środowisko naturalne,
    - wspieranie przedsięwzięć budowy odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,
    - modernizacja infrastruktury oświetlenia ulicznego,
    - zmniejszenie ilości pieców powodujących znaczne zanieczyszczenie środowiska.

- Cel operacyjny IV.4 Promocja ochrony środowiska, postaw proekologicznych i zdrowego trybu życia:
- Kierunki działań:
    - zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców, w szczególności edukacji ekologicznej,
    - organizacja zajęć terenowych dla uczniów placówek oświatowych w ekologicznych gospodarstwach rolnych,
    - wdrożenie w placówkach oświatowych zajęć z zasad prawidłowego odżywiania i upowszechniania kultury sportu,
    - promocja ochrony środowiska i zdrowego trybu życia,
    - organizacja akcji sprzątania świata,
    - organizacja akcji informacyjnych,
    - organizacja konkursów o tematyce przyrodniczej i ekologicznej.

Sformułowane powyżej strategiczne kierunki rozwoju gminy wynikają z założenia, że stabilna i długofalowa realizacja opracowanych celów strategicznych i operacyjnych przyniesie wymierne efekty poprawy jakości życia mieszkańców. Kształt merytoryczny strategii rozwoju gminy stanowi i opisuje kierunkowe działania gminy, które docelowo zapewnią jej oczekiwany zrównoważony wieloaspektowy rozwój.

3.4. PLANOWANE PROJEKTY

W czasie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Augustów będą realizowane różne zadania. Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Projekty planowane do realizacji na terenie gminy do 2030 r.

Lp.	Nazwa planowanego działania – zadanie	Termin realizacji	Planowany koszt	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania (środki własne/ dofinansowanie)
1.	Budowa i przebudowa sieci dróg gminnych w Gminie Augustów	2024	8.572.000	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
2.	Rozbudowa sieci wodociągowych na terenie Gminy Augustów	2024	901.000	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
3.	Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków	2024	1.000.000	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
4.	Modernizacja pompowni ścieków w Białobrzegach	2024	150.000	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
5.	Wykonanie oświetlenia ulicznego w miejscowości Jeziorki	2024	250.000	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
6.	Budowa gminnych boisk sportowych w miejscowości Biernatki	2025	2.000.000	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
7.	Modernizacja Centrum Kultury i Biblioteki Gminy Augustów w Żarnowie Drugim oraz Filii w Netcie Folwark i Borze	2025	3.510.000	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
8.	Budowa systemu instalacji OZE wraz z magazynami energii dla obiektów będących własnością Gminy Augustów	2024-2029	-	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
9.	Rozwój bazy sportowo - oświatowej na terenie Gminy Augustów	2025	-	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
10.	Utworzenie Centrum Aktywności Seniorów w Gminie Augustów	2025-2026	-	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
11.	Realizacja programu usuwania azbestu z terenu Gminy Augustów	2024 - 2030		Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
12.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Augustów	2025-2027		Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie

Lp.	Nazwa planowanego działania – zadanie	Termin realizacji	Planowany koszt	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania (środki własne/ dofinansowanie)
13.	Budowa sieci szerokopasmowej w Gminie Augustów	2025-2028	-	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
14.	Modernizacja budynków Ochotniczych Straży Pożarnych w Gminie Augustów	2025 - 2030	-	Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie
15.	Utworzenie ścieżki edukacyjnej dot. Rezerwatu przyrody Jezioro Kolno	2027		Gmina Augustów	Środki własne/dofinansowanie

Źródło: dane Gminy Augustów

Oprócz powyższych inwestycji w zależności od posiadanych środków brana pod uwagę jest realizacja także innych przedsięwzięć, należą do nich m.in.:

- Budowa ścieżek pieszo- rowerowych, chodników, trakcji pieszych z oświetleniem wraz z kanałami technicznymi przy drogach gminnych i powiatowych;
- Realizacja projektów umożliwiających mieszkańcom gminy pozyskiwanie dofinansowania na odnawialne źródła energii wraz z magazynami energii w indywidualnych gospodarstwach domowych;
- Podjęcie działań w kierunku poprawy bezpieczeństwa drogowego użytkowników pieszych;
- Podjęcie działań dotyczących utworzenia domu pomocy społecznej dla grup defaworyzowanych.

Na terenie gminy realizowane też będą takie zadania inwestycyjne jak:

- Przebudowa stopnia wodnego Białobrzegi w km 27+100 Kanału Augustowskiego,
- Przebudowa rurociągu w km 1+306 – 1+646 na rzece Węgorówka.

4. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

W celu monitorowania realizacji określonych w Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 celów, określono następujące mierniki:

Cel strategiczny I. Zapewnienie nowoczesnej infrastruktury technicznej niezbędnej do dalszego rozwoju gminy:

- długość wyremontowanych i zmodernizowanych dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich (km),
- długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych (km),
- długość zmodernizowanej sieci elektrycznej (km),
- ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej w % ludności ogółem (%),
- liczba miejsc parkingowych (szt.),
- liczba rozbudowanych/zmodernizowanych gminnych stacji uzdatniania wody (szt.),
- liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szamb (szt.),
- liczba wybudowanych zbiorczych oczyszczalni ścieków (szt.),
- długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km),
- długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km),
- liczba opracowanych/zaktualizowanych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.),
- powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha),
- powierzchnia terenów przeznaczonych na rozwój funkcji turystycznej (ha),
- liczba wdrożonych e-usług (szt.),
- liczba zakupionych ekologicznych autobusów (szt.).

Cel strategiczny II. Zwiększenie kreatywności i konkurencyjności mieszkańców, zmniejszenie skali występujących problemów społecznych:

- liczba zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych (osoba),
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej (osoba),
- liczba dzieci w przedszkolach (osoba),
- liczba dzieci w punktach żłobkowych/ żłobkach (osoba),
- liczba żłobków (szt.),
- liczba działających świetlic wiejskich (szt.),
- liczba działających domów pomocy społecznej (szt.),

- wartość inwestycji infrastrukturalnych w zakresie wyposażania placówek edukacyjnych (w tym sprzętu technologii teleinformacyjnych) (PLN),
- liczba osób korzystających z pomocy dotyczącej dowozu do lekarzy, punktów poboru badań laboratoryjnych, wizyt typowo specjalistycznych (osoba),
- liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w rejestrze REGON (szt.),
- liczba godzin zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych, szkoleniowych, rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży w obiektach placówek oświatowych i kulturalnych (godzina),
- liczba godzin zorganizowanych zajęć dla osób dorosłych (godzina),
- liczba wydarzeń służących integracji międzypokoleniowej (szt.),
- liczba wybudowanych/zmodernizowanych nowych elementów infrastruktury sportowo – rekreacyjnej (szt.),
- powierzchnia zagospodarowanych terenów o potencjale rekreacyjnym (m^2),
- liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo (szt.),
- liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób starszych (szt.),
- liczba zorganizowanych imprez sportowych (szt.),
- liczba stworzonych lub zmodernizowanych terenów rekreacyjnych (szt.),
- liczba działających na terenie gminy kół gospodyń wiejskich (szt.),
- liczba osób objętych działaniami służącymi poprawie opieki nad najstarszymi mieszkańcami gminy (osoba),
- liczba osób z grup defaworyzowanych objętych pod opieką domów opieki społecznej (osoba),
- liczba punktów oferujących usługi fizjoterapeutyczne i rehabilitacyjne (szt.),
- liczba punków oferujących usługi stomatologiczne (szt.).

Cel strategiczny III. Rozwój infrastruktury wykorzystywanej na cele gospodarcze, zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców:

- liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON (szt.),
- liczba gospodarstw rolnych zrzeszonych w grupach producenckich i kooperacyjnych (szt.),
- liczba utworzonych miejsc pracy poza rolnictwem (szt.),
- liczba zakładów przetwórstwa rolno - spożywczego i rzemiosła (szt.),
- liczba przeprowadzonych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym – szkoleń, warsztatów, konferencji (szt.),
- liczba obiektów prowadzących obsługę ruchu turystycznego, w tym gospodarstw agroturystycznych (szt.),

- wartość inwestycji przeznaczonych na budowę i modernizację infrastruktury turystycznej (PLN),
- liczba instytucji i podmiotów zaangażowanych w tworzenie i funkcjonowanie systemu promocji inwestycyjnej i gospodarczej gminy (szt.),
- liczba rozbudowanych szlaków turystycznych (szt.),
- liczba wybudowanych punktów widokowych i parkingów w pobliżu tras turystycznych w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo (szt.),
- liczba promowanych lokalnych produktów (szt.).

Cel strategiczny IV. Zapewnienie środowiska naturalnego wysokiej jakości, ochrona wartości przyrodniczych i historycznych:

- liczba rozbudowanych/zmodernizowanych gminnych stacji uzdatniania wody (szt.),
- liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szamb (szt.),
- długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (km),
- długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km),
- liczba wybudowanych zbiorczych oczyszczalni ścieków (szt.),
- liczba obiektów użyteczności publicznej, w których przeprowadzono termomodernizację (szt.),
- liczba obiektów indywidualnych objętych działaniami termomodernizacyjnymi (szt.),
- liczba obiektów komunalnych objętych działaniami termomodernizacyjnymi (szt.),
- liczba odnowionych obiektów zabytkowych i historycznych (szt.),
- liczba gospodarstw domowych korzystających z ekologicznych technologii grzewczych (szt.),
- liczba powstałych na terenie gminy źródeł energii odnawialnej (szt.),
- powierzchnia zrekultywowanych terenów przyrodniczo zdegradowanych (ha),
- liczba zorganizowanych działań podnoszących świadomość ekologiczną (konkursy, akcje informacyjne) (szt.),
- liczba godzin zorganizowanych zajęć z pierwszej pomocy (godzina),
- liczba doposażonych jednostek OSP (szt.),
- liczba zakupionych samochodów do OSP (szt.),
- powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych (ha),
- powierzchnia obszarów możliwych do wykorzystania do zwiększenia retencji na gruntach rolnych (ha),
- ilość zagospodarowanych wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (m^3),
- ilość przeprowadzonych analiz skuteczności systemu zarządzania ryzykiem (szt.),

– ilość wdrożonych systemów monitorowania i gromadzenia informacji o podtopieniach (szt.).

5. WYMIAR PRZESTRZENNY STRATEGII

5.1. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY AUGUSTÓW

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej służy zobrazowaniu przestrzennej struktury gminy, włączając w to kierunki rozwoju oraz poszczególne zadania inwestycyjne. Wynika on przede wszystkim z zapisów projektu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów" oraz pozostałych dokumentów planistycznych opracowanych na poziomie regionalnym tj. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stworzony został w oparciu o elementy stanowiące aspekty struktury gminy takie jak:

- System przyrodniczy,
- System osadniczy,
- System transportowy,
- Kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne gminy,
- Rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej gminy.

<u>System przyrodniczy</u>

Na terenie Gminy Augustów występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Rajgrodzkie,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rospudy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Biebrzy,
- rezerwat przyrody – Jezioro Kolno,
- Obszar NATURA 2000 „Ostoja Augustowska",
- Obszar NATURA 2000 „Puszcza Augustowska",
- Obszar NATURA 2000 „Ostoja Biebrzańska";
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Przez teren gminy przebiegają także korytarze ekologiczne:

- GKPn-4 Puszcza Augustowska;
- GKPn-1 Dolina Biebrzy.

Ważne jest utrzymanie istniejącej ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych.

System osadniczy

Administracyjnie obszar gminy dzieli się na 36 sołectw. Wśród miejscowości położonych na terenie gminy najwięcej mieszkańców mają: Janówka, Topiłówka, Kolnica, Netta Pierwsza, najmniej zaś Czerkiesy, Twardy Róg, Góry i Obuchowizna.

Zgodnie z zauważonymi w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów" trendami na terenie gminy może istnieć potrzeba rezerwowania dodatkowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (choć w niewielkim stopniu) oraz pod zabudowę usługową, przemysłową i związaną z rekreacją. Rezerwa terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową winna być zaspokojona w granicach terenów zwartej zabudowy poszczególnych miejscowości, uzupełniona o nowe tereny głównie na bazie obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz w miejscowych planach będących w trakcie opracowania oraz planowanych w przyszłości do opracowania. Maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę usługową i przemysłową może nie być uzależnione od lokalnego zapotrzebowania i może dynamicznie rosnąć. W związku z możliwym rozwojem terenów zakładów produkcyjnych i przemysłowych, konieczne jest rezerwowanie nowych terenów z przeznaczeniem na te cele. Predysponowane są w tym względzie tereny położone poza obszarami struktur osadniczych i w powiązaniu z drogą wojewódzką i drogami krajowymi, na bazie np. istniejących dróg powiatowych i gminnych.

Kształtowanie zwartych struktur osadniczych i usługowych należy realizować zgodnie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

System transportowy

Położenie komunikacyjne gminy zostało w pełni przeanalizowane w Diagnozie w rozdziale 2.3. Układ komunikacyjny Gminy Augustów stanowią: drogi publiczne, linia kolejowa oraz szlak wodny (Kanał Augustowski). Przez teren gminy przebiegają oprócz dróg gminnych i powiatowych także drogi krajowe i wojewódzkie. Przez teren gminy przebiega droga krajowa Nr 8 (DK Nr 8), klasy GP (główna ruchu przyśpieszonego) i droga krajowa Nr 16 (DK Nr 16), klasy GP (główna ruchu przyśpieszonego) oraz droga wojewódzka Nr 664 i droga Nr 665.

Gmina Augustów posiada liczne połączenia autobusowe (PKS) z większymi miastami województwa oraz poprzez dworzec PKS w Augustowie z Warszawą i międzynarodowe z Litwą. Na terenie gminy brak jest przystanku na linii kolejowej biegnącej wzdłuż wschodniej granicy gminy. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 40. Najbliższe stacja kolejowa znajdują się na terenie Gminy Miasto Augustów.

Przez teren gminy przebiegają drogi rowerowe.

Stan dróg i linii kolejowej powinien być na jak najlepszym poziomie. W tym celu warto przeprowadzać prace modernizacyjne i w razie potrzeby naprawcze. Drogi powinny łączyć wszystkie wsie z zewnętrznymi i wewnętrznymi miejscami zainteresowania mieszkańców.

Elementy budujące potencjał gminy

W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego" przewidziano działania zwiększające możliwości wykorzystania Kanału Augustowskiego oraz niektórych jezior i rzek województwa do celów żeglugi śródlądowej, żeglarstwa i spływów. Uznano za ważne wśród kierunków wspierania wykorzystania specjalizacji regionalnej województwa tworzenie warunków przestrzennych do wykorzystania walorów położenia tranzytowego i przygranicznego regionu dla rozwoju turystyki aktywnej i krajoznawczej na bazie funkcjonowania obu części Kanału Augustowskiego – polskiej i białoruskiej (z możliwością spływów kajakowych na odcinku Augustów – Grodno); oraz turystyki przyrodniczej i aktywnej na bazie transgranicznych obszarów chronionych: potencjalnego „Trzy Puszcze", obejmującego fragmenty Puszczy Augustowskiej, położone w rejonie styku granic Polski, Litwy i Białorusi, i Przełom Bugu oraz Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Puszcza Białowieska. Co ze względu na położenie gminy mogłoby mieć również pewien wpływ na sytuację na jej terenie.

Wskazano, że Puszcza Augustowska jest rejonem turystycznym o znaczeniu międzynarodowym. Teren puszczy (wraz z Wigierskim Parkiem Narodowym, Kanałem Augustowskim, Czarną Hańczą i uzdrowiskiem Augustów) predestynowany jest do rozwoju wypoczynku pobytowego, turystyki aktywnej, krajoznawczej, przyrodniczej i kulturowo-etnicznej, lecznictwa sanatoryjnego oraz sportów wodnych. Teren gminy jest obszarem, na którym powinna panować ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed funkcjami konfliktogennymi i przeznaczeniem na cele nierolnicze w planowaniu miejscowym, a przede wszystkim powinno tu panować ograniczanie do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności.

Zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów" na terenie gminy znajduje się szereg kwater agroturystycznych, w tym w takich miejscowościach jak:

- Żarnowo Drugie,
- Jeziorki,
- Mazurki,
- Białobrzegi,
- Topiłówka,

- Biernatki,
- Żarnowo Pierwsze,
- Rutki Nowe.

Przez teren Gminy Augustów przebiegają trasy i szlaki rowerowe, w tym:

- europejska trasa rowerowa Euro Velo R11,
- główny szlak rowerowy transgraniczny: „Pierścień rowerowej Suwalszczyzny” R65,
- „Wschodni szlak rowerowy Green Velo”.

Ww. infrastruktura stanowi element ponadlokalny zagospodarowania, stanowiący cel polityki przestrzennej województwa podlaskiego w zakresie infrastruktury transportowej.

Na tereny gminy zlokalizowane są istniejące i projektowane urządzenia elektroenergetyczne:
I. Istniejące:
a. Linia WN-110 kV relacji Augustów-Strefa (Suwałki)-Suwałki 1,
b. Linia WN-110 kV relacji Augustów-Dąbrowa Białostocka,
c. Linia WN-110 kV relacji Augustów-Szelgi (Ełk),
d. Stacje transformatorowe 15/0,4 kV,
e. Linie 15 kV,
f. Linie niskiego napięcia.
II. Projektowane przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok
a. Stacje transformatorowe 15/0,4 kV,
b. Linie 15 kV zasilające w/w/ stacje transformatorowe 15/0,4 kV,
c. Linie niskiego napięcia.
Oraz w dalszej perspektywie planowana budowa linii WN-110 kV relacji Sejny-Augustów 2. Istniejące trzy jednotorowe linie WN 110 kV są źródłem pola elektroenergetycznego i wymagają ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Dla jednotorowych napowietrznych linii WN-110 kV ustanawia się pas o szerokości 40 m o ograniczonym użytkowaniu (po 20 m z każdej strony linii licząc od jej osi), gdzie dopuszczalna jest lokalizacja budynków jedynie po uzgodnieniu z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok.
Zmiana zagospodarowania terenu sąsiadującego z linią 110 kV podlega uzgodnieniu z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok a przy linii 15 kV z Rejonem Energetycznym Suwałki.
Zmiana użytkowania terenu objętego ww. pasem wymaga uzgodnienia z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. Dopuszczalna jest lokalizacja budynków w odległości od linii 110 kV mniejszej niż wskazana powyżej, pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w odpowiednich przepisach i normach. Planowane w sąsiedztwie linii 110 kV obiekty muszą spełniać normy i przepisy regulujące odległości obiektów od linii elektroenergetycznej oraz sposób ich budowy po uzgodnieniu z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok.

Kluczowe elementy budujące potencjał i przewagi konkurencyjne gminy

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy identyfikuje się kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny oraz przewagę konkurencyjną gminy, przez co stanowią one szczególnie istotne miejsca, obiekty czy dziedziny w zakresie jej rozwoju. Zagadnienia, które mogły zostać przestawione w sposób przestrzenny umieszczone zostały na modelu, natomiast pozostałe elementy znalazły się w jego części opisowej.

Obszary o potencjale dla rozwoju turystyki w tym agroturystyki – to szczególnie obszary położone na terenach chronionych lub ich sąsiedztwie oraz posiadających walory historyczne. Powierzchnie leśne sprzyjają okresowej zabudowie letniskowej oraz agroturystycznej.

Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą – szczególnie ważna, z punktu widzenia rozwoju sieci transportowej w gminie, jest także systematyczna poprawa jakości dróg, chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia. Działania te wpłyną na zwiększenie mobilności mieszkańców oraz przebywających na terenie gminy turystów, a także spowodują zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy.

Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – dla podnoszenia atrakcyjności zamieszkania w gminie, zwiększania jakości życia mieszkańców oraz ochrony istniejących zasobów wodnych, szczególnie ważnym zadaniem jest systematyczne podnoszenie jakości gospodarki komunalnej w gminie. W Strategii zaplanowano działania mające na celu zwiększenie dostępności do ww. sieci, wraz z poprawą jej jakości i funkcjonowania, a także zapewnieniem odpowiedniego odbierania ścieków.

Rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie wykorzystania ekologicznych źródeł energii – dla zwiększenia atrakcyjności gminy konieczna jest realizacja zadań mających na celu zmniejszenie niskiej emisji generowanej przez nieekologiczne źródła ogrzewania domów. W tym celu w ramach Strategii zaplanowano przedsięwzięcia mające na celu zachęcenie mieszkańców do korzystania z odnawialnych źródeł energii oraz wymiany źródeł ciepła na ekologiczne. Ważna w tym zakresie będzie także edukacja mieszkańców.

Ochrona obszarów chronionych - działania inwestycyjne realizowane na terenach chronionych muszą być zgodne z zasadami panującymi na ich terenie. Z tymi terenami łączą się różne ograniczenia lecz jednocześnie mogą one stanowić jedna z atrakcji przyciągającą turystów i potencjalnych nowych mieszkańców.

Rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej

Modernizacja i rozwój zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich powinien nastąpić z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego. W zakresie komunikacji, infrastruktury i obszarów ochrony przyrody oraz dziedzictwa kulturowego uwzględnione powinno zostać (zgodnie ze „Studium…" i PZPWP):

1. w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej:

- drogi krajowe nr 8, nr 16 i nr 61 klas GP

poprzez dostosowanie parametrów technicznych odcinków tych dróg do ustalonych klas funkcjonalnych, poprzez ich modernizacje, przebudowy i budowy, zgodnie z aktualnymi przepisami odrębnymi w tym z Programem Budowy Dróg Krajowych i Planem Transportowym Województwa Podlaskiego

- linia kolejowa nr 40 Augustów – Suwałki

poprzez modernizację linii kolejowej stanowiącej powiązanie transportowe wewnątrz wojewódzkie i modernizowane linie kolejowe stanowiące powiazania zewnętrzne

- trasy i szlaki rowerowe: fragment europejskiej trasy rowerowej Euro Velo R11, główny szlak rowerowy transgraniczny: „Pierścień Rowerowej Suwalszczyzny" R65, „Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo"

poprzez utrzymanie i poprawę zagospodarowania istniejących tras i ścieżek oraz doposażanie w infrastrukturę Wschodniego Szlaku Rowerowy Green Velo,

2. w zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacji i teleinformatyki:

- sieci i węzły światłowodowej Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej 3. w zakresie radiokomunikacji i teletransmisji:

- linia radiowa TRCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień poprzez ochronę wyznaczanie pasa ochronnego szerokości 60 m i ograniczenie w tym pasie wysokości zabudowy do 30 m

4. w zakresie infrastruktury energetycznej i gazowej

- istniejące i planowane linie WN 110 kV wraz z pasami technologicznymi

- sieci systemu gazowego dystrybucyjnego

poprzez ochronę prawidłowego funkcjonowania systemów energetycznych, dla systemu elektroenergetycznego ustala się obowiązek wyznaczania pasów technologicznych od napowietrznych linii WN 110 kV o szerokości 20 m licząc od osi linii w obie strony, dla systemu gazowniczego ustala się obowiązek wyznaczania stref kontrolowanych dla projektowanego systemu przesyłowego dystrybucyjnego na bazie interkonektora gazowego Polska – Litwa – 12 m, gdzie linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu, oraz poprzez planowane modernizacje linii WN 110 kV,

5. w zakresie sieci przyrodniczej

- obszary chronionego krajobrazu i obszary Natura 2000 stanowiące elementy ustalonej sieci ekologicznej województwa (Puszcza Augustowska o kodzie GKPn-4 i Dolina Biebrzy o kodzie GKPn-1)

poprzez przestrzeganie zasad w ustaleniach aktów prawnych powszechnie obowiązujących oraz dokumentach ochronnych oraz przeciwdziałając fragmentacji sieci ekologicznej w tym korytarzy ekologicznych (w tym wybieranie rozwiązań najmniej uciążliwych dla środowiska)

6. w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- Kanał Augustowski (istniejące zasoby i walory zabytkowe)

poprzez poprawę stanu urządzeń hydrotechnicznych i poprawę standardu istniejącej i budowę nowej bazy turystyki wodnej.

Ponadto jako bardzo ważny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego obszarów wiejskich wskazuje się modernizację dróg powiatowych, zapewniających powiązania wiejskiej sieci osadniczej z siedzibami powiatów i gmin oraz dostępność obszarów rekreacyjnych i gospodarczych.

Modernizacja i rozwój obszarów wiejskich kontynuowane ma być na zasadzie wielofunkcyjności, z wykorzystaniem wewnętrznego potencjału oraz efektów dyfuzyjności procesów rozwojowych z ośrodków miejskich (w tym sąsiadujące Miasto Augustów). Ważne również będzie zwiększenia możliwości zatrudnienia z bardziej produktywnych pozarolniczych sektorach gospodarki oraz zwiększenie produktywności działalności rolniczej na obszarach wiejskich z dominującą trwałą funkcja rolniczą (w tym poprzez ochronę i racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej)

Gmina Augustów znajduje się poza granicami obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w PZPWP.

W Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 uwzględnia się ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie zawarte w dokumentach strategicznych ustalonych na poziomie województwa.

Na terenie gminy występują obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody oraz korytarze ekologiczne stanowiące sieć ekologiczną województwa (opisane w rozdziale 2.1.4. Walory przyrodnicze, zagrożenia naturalne).

Na terenie Gminy Augustów wykryto obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych w przyszłości.

Na terenie gminy występuje ryzyko powodziowe. Występuje też zagrożenie suszą.

Tabela 7. Charakterystyka stref wyróżnionych w „Studium…”

L.p.	Nr strefy	Dominujące funkcje strefy	Lokalizacja strefy
1.	I	Strefa rolnicza	obejmuje środkową i zachodnią cześć obszaru gminy Augustów
2.	II	Strefa leśna	obejmuje obszary leśne administrowane przez Regionalną Dyrekcję lasów Państwowych w której skład wchodzą Nadleśnictwo Augustów (Obręb Białobrzegi) i Nadleśnictwo Szczebra (Obręb Rospuda)
3.	III	Strefa rolniczo – rekreacyjna	obejmuje obszary położone w sąsiedztwie lasów Obrębu Rospuda i rzeki Rospudy oraz jeziora Necko, lasów Obrębu Białobrzegi i jeziora Sajno, Kanału Augustowskiego i rzeki Netty, jeziora Kolno.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Augustów – tekst ujednolicony

W/w funkcjom podstawowym, stosownie do potrzeb towarzyszą:

- funkcja mieszkaniowa (osadnicza);
- funkcja obsługi w zakresie rozwoju usług publicznych i komercyjnych, infrastruktury społecznej;
- funkcja ochronna i ekologiczna;
- funkcja kulturowa.

Strefa I (rolna) – obejmuje tereny rolne, leśne, wody, nieużytki, obszary zwartej struktury osadniczej oraz obszary zabudowy rozproszonej. Zasady zagospodarowania i użytkowania terenów w granicach strefy regulują przepisy odrębne.

W zakresie rozwoju procesów urbanizacyjnych ustala się następujące zasady rozwoju struktury osadniczej:

- utrzymanie dotychczasowych funkcji podstawowych;
- rozwój zabudowy rolniczej na wyznaczonych obszarach – OZZ i OZR, a poza wyznaczonymi terenami w oparciu o przepisy odrębne;
- promowanie gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych;
- wzrost znaczenia miejscowości o znaczeniu ponadlokalnym: Janówka i Rutki Nowe;
- rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (OZZ) w różnych formach na terenie całej strefy;
- rozwój zabudowy wielorodzinnej – małogabarytowej (OZW) w miejscowości Janówka;
- rozwój zabudowy usługowej wielofunkcyjnej (OU) m.in. w miejscowościach o dominującej funkcji usługowej: Janówka, Rutki Nowe, Żarnowo Pierwsze, Żarnowo Drugie, Netta Druga, Netta Folwark, Jeziorki, Grabowo, Biernatki;
- rozwój usług turystycznych w Żarnowie Pierwszym;
- tworzenie warunków do zagospodarowania turystycznego terenów przyległych do Kanału Augustowskiego w miejscowości: Netta Pierwsza i Netta Druga;

- rozwój zabudowy usługowej i produkcyjnej (OUP i OUP-1) i jej koncentracja w szczególności w następujących miejscowościach: Mikołajówek – Janówka – Pruska Wielka, Biernatki – Turówka, Rutki Stare, Rutki Nowe, Żarnowo Pierwsze – Żarnowo Drugie – Żarnowo Trzecie – Netta Pierwsza – Netta Druga oraz w Netcie Folwark i Jeziorkach;
- modernizacji (unowocześnienia) i rozbudowy bazy sportowej, urządzeń i obiektów sportowych (budowa sali sportowej, boisk sportowych);
- zachowanie i uzupełnienie pasm zabudowy przyulicznej zabudową mieszkaniową i usługową we wszystkich miejscowościach w gminie;
- zachowanie istniejących zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych oraz przy przydrożnych i przyulicznych.

Kształtowanie zwartych struktur osadniczych i usługowych należy realizować zgodnie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Gospodarkę leśną (lasy i zadrzewienia śródpolne) należy prowadzić w sposób pozwalający na zachowanie istniejących naturalnych krajobrazów leśnych i walorów przyrodniczych.

Strefa II (leśna) – obejmuje tereny leśne i obsługi leśnictwa. Zasady zagospodarowania i użytkowania terenów w granicach strefy regulują przepisy odrębne, w szczególności ustawa o lasach.

Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:
- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na: zachowanie różnorodności przyrodniczej, zachowanie leśnych zasobów genetycznych, walory krajobrazowe, potrzeby nauki;
- ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym;
- ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych;
- produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

W zakresie rozwoju procesów urbanizacyjnych ustala się następujące zasady rozwoju struktury osadniczej:
- utrzymanie dotychczasowych funkcji podstawowych;
- organizowanie parkingów leśnych z zapleczem, wiat;

Strefa III (rolniczo – rekreacyjna) – obejmuje tereny rolne, leśne, wody, nieużytki, obszary zwartej struktury osadniczej oraz obszary zabudowy rozproszonej. Zasady zagospodarowania i użytkowania terenów w granicach strefy regulują przepisy odrębne.

W zakresie rozwoju procesów urbanizacyjnych ustala się następujące zasady rozwoju struktury osadniczej:

- utrzymanie dotychczasowych funkcji podstawowych;
- wzrost znaczenia miejscowości Białobrzegi;
- rozwój struktury osadniczej (OZZ) w różnych formach w granicach stref;
- promowanie gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych;
- rozwój zabudowy rolniczej na wyznaczonych obszarach – OZZ i OZR, a poza wyznaczonymi terenami w oparciu o przepisy odrębne;
- rozwój zabudowy usługowej wielofunkcyjnej (OU) m.in. w miejscowości: Białobrzegi, Kolnica, Kolnica BSD;
- rozwój usług turystycznych, w tym zabudowy pensjonatowej (OUT) i ich koncentracja m.in. w następujących miejscowościach: Topiłówka, Mazurki, Białobrzegi, Ponizie, Czarnucha, Gliniski, Bór, Gabowe Grądy, Promiski, Bór, Osowy Grąd, Kolnica BSD;
- tworzenie warunków do zagospodarowania turystycznego terenów przyległych do Kanału Augustowskiego w miejscowości: Netta Pierwsza i Netta Druga;
- wspieranie rozwoju funkcji rolniczej – przetwórstwo, przechowalnictwo i uszlachetnianie we wszystkich miejscowościach gminy, w szczególności na terenach oznaczonych OZR;
- modernizacji (unowocześnienia) i rozbudowy bazy sportowej, urządzeń i obiektów sportowych (budowa sali sportowej, boisk sportowych);
- zachowanie i uzupełnienie pasm zabudowy przyulicznej zabudową mieszkaniową i usługową we wszystkich miejscowościach.

Kształtowanie zwartych struktur osadniczych i usługowych należy realizować zgodnie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W strefie rolniczo – rekreacyjnej ogranicza się gospodarkę rolną i hodowlaną na korzyść terenów rekreacyjno – wypoczynkowych. Obsada inwentarza dla nowych gospodarstw rolnych na terenach wskazanych pod zabudowę zagrodową nie powinna przekraczać 60DJP.

Gospodarkę leśną (lasy i zadrzewienia śródpolne) należy prowadzić w sposób pozwalający na zachowanie istniejących naturalnych krajobrazów leśnych i walorów przyrodniczych.

Tabela 8. Lokalizacja stref funkcjonalnych

Nazwa strefy	Zasięg / lokalizacja	Przeznaczenie
Strefa aktywności gospodarczej (zorganizowanej działalności gospodarczej)	Mikołajówek, Janówka, Pruska Wielka,	OUP, *OUP-1,* OZZ, OZR, RP
	Biernatki, Turówka	OUP, OU
	Rutki Stare	OUP
	Rutki Nowe	OUP
	Żarnowo Pierwsze, Żarnowo Drugie, Netta Druga, Netta Pierwsza	OUP, OZZ, OZR, RP
Strefa rozwoju rekreacji, turystyki i sportu	Mazurki, Topiłówka	OUS, OUT, OZR, OZZ, RP, 1.OUT/OUS
	Białobrzegi	OZZ
	Świderek	OUT, OZR
	Promiski	OUT, OZZ, RP
	Osowy Grad, Ponizie	OUT/OUS, OZR
	Czarnucha, Ponizie	OUT/OUS
Strefa zagospodarowania Kanału Augustowskiego	Netta Pierwsza, Netta Folwark	OUT-K, OZR

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Augustów – tekst ujednolicony

Tabela 9. Przeznaczenie terenów, skróty

RP	obszary rolnicze *z dopuszczeniem OZE*
RPz	obszary rolnicze z zakazem zabudowy
RZ	obszary użytków zielonych
ZL	obszary lasów i zalesień
OZZ	obszary rozwoju zabudowy zwartej
OZR	obszary rozwoju zabudowy rozproszonej
OZW	obszary rozwoju zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (małogabarytowej)
OUP, *OUP-1*	obszary rozwoju usług i produkcji, w tym składy i magazyny , *OZE*
OU	obszary rozwoju usług, *OZE*
OUT,	obszary koncentracji usług turystycznych
1.OUT/OUS	obszary koncentracji usług turystycznych / rozwoju sportu i rekreacji
OUT/OUS	obszary koncentracji usług turystycznych / rozwoju sportu i rekreacji
OUS	obszary rozwoju sportu i rekreacji
OUT- k	obszar zagospodarowania turystycznego Kanału Augustowskiego
ZC	cmentarze
SP	obszary dolin (system przyrodniczy gminy – SPG – zakaz zabudowy)
WS	wody powierzchniowe
KDK ~~*KDW*~~ KDP KDG	drogi publiczne: – krajowe ~~– *wojewódzka*~~ – powiatowe – gminne

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Augustów – tekst ujednolicony

Zgodnie z zapisami „Studium…" na obszarach rolniczych i obszarach rozwoju usług i produkcji dopuszcza się rozwój OZE tj. lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych

związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, wykorzystujących do produkcji energii promieniowanie słoneczne.

Teren Gminy Augustów posiada przestrzeń turystyczną o dużej atrakcyjności potencjału turystycznego.
Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie:

1) **Tereny zabudowane o wiodących funkcjach zabudowy mieszkaniowej:**
   Głównymi ustaleniami i rekomendacją dla obszarów zabudowy mieszkaniowej jest wytyczenie nowych miejsc rozwoju zabudowy jednorodzinnej z uwzględnieniem dostępu do usług i infrastruktury technicznej, zapewnienie odpowiedniej komunikacji zbiorowej, tworzenie stref wypoczynkowo-rekreacyjnych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej. Dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych dla funkcji mieszkaniowej, ograniczonych do granic posiadanej działki budowlanej oraz rozwój zaplecza rekreacyjnego i terenów zielonych.

2) **Tereny istniejącej zabudowy letniskowej, projektowane tereny zabudowy letniskowej:**
   Główną rekomendacją jest zezwolenie na lokalizację na tych terenach domków letniskowych, placów zabaw, parkingów, pomostów, elementów małej architektury, wyznaczonych miejsc ogniskowych, pól namiotowych (z doprowadzoną odpowiednią infrastrukturą techniczną), zieleni urządzonej.

3) **Tereny użytkowane rolniczo:**
   Rekomenduje się zachowanie istniejących upraw rolnych oraz obszarów zielonych, przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej, wspieranie wykorzystywania nowoczesnych maszyn emitujących mniej zanieczyszczeń oraz wykorzystanie terenów rolniczych do prowadzenia gospodarstw agroturystycznych.

4) **Tereny zieleni oraz miejsca aktywności:**
   Główną rekomendacją i ustaleniem jest stworzenie nowych miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych. Nie należy zapominać także o istniejących już obszarach zielonych, stanowiących główny system przyrodniczy gminy, które wymagają systematycznej pielęgnacji i ochrony. Ważne jest także urządzenie nowych terenów zielonych. Należy

zadbać o istniejące miejsca aktywności by mogły nadal spełniać swoje funkcje. Warto tworzyć ścieżki edukacyjne.

5) **Tereny usług sportu i rekreacji:**
Rekomenduje się dalszy rozwój i modernizację infrastruktury sportowej oraz zagospodarowanie i zabezpieczenie terenów wokół nich. Istnieje również potrzeba by zagospodarować tereny o potencjale rekreacyjnym.

6) **Tereny rozwoju zabudowy usługowej:**
Rekomenduje się tworzenie nowych przestrzeni przeznaczonych do świadczenia usług, tym usług turystycznych, zapewnienie dobrej komunikacji poprzez inwestycje w układ drogowy, komunikację zbiorową (przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu), trasy piesze oraz rowerowe. Istotne jest także zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych przy instytucjach oraz obiektach handlowo-usługowych, a także w miejscach turystycznych jak również zadbać o odpowiednie warunki w wydzielonych miejscach umożliwiających turystom nocleg.
Warto również przyciągać – pozyskiwać zewnętrznych inwestorów do gminy.

7) **Infrastruktura techniczna:**
Do ustaleń i rekomendacji w zakresie infrastruktury technicznej zaliczyć można przede wszystkich rozbudowę/modernizację sieci wodociągowej, budowę sieci kanalizacji sanitarnej, budowę oczyszczalni ścieków jak również przydomowych oczyszczalni ścieków oraz szamb a także poprawę stanu technicznego dróg. Niezbędne jest także zapewnienie lepszego oświetlenia dróg, ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych jak również zadbanie o odpowiedni stan jezdni.

8) **Sfera społeczna:**
Do ustaleń i rekomendacji w zakresie sfery społecznej zaliczyć można dalszy wzrost zaangażowania i świadomości społecznej mieszkańców gminy, rozbudowę infrastruktury turystycznej, a także poprawę dostępności do infrastruktury zapewniającej zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców dla osób starszych i niepełnosprawnych. Istotny jest także rozwój systemu wsparcia najbiedniejszych poprzez realizację działań aktywizujących i integrujących mieszkańców. Konieczny jest także rozwój działalności kulturalnej, w tym także zmodernizować i rozbudować budynki służące celom kulturalnym i społecznym. Warto również przeprowadzić prace polepszające stan świetlic wiejskich oraz zadbać o poziom opieki nad osobami starszymi.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Augustów zaprezentowano w załączniku nr 1 do niniejszej Strategii.

Rysunek 1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

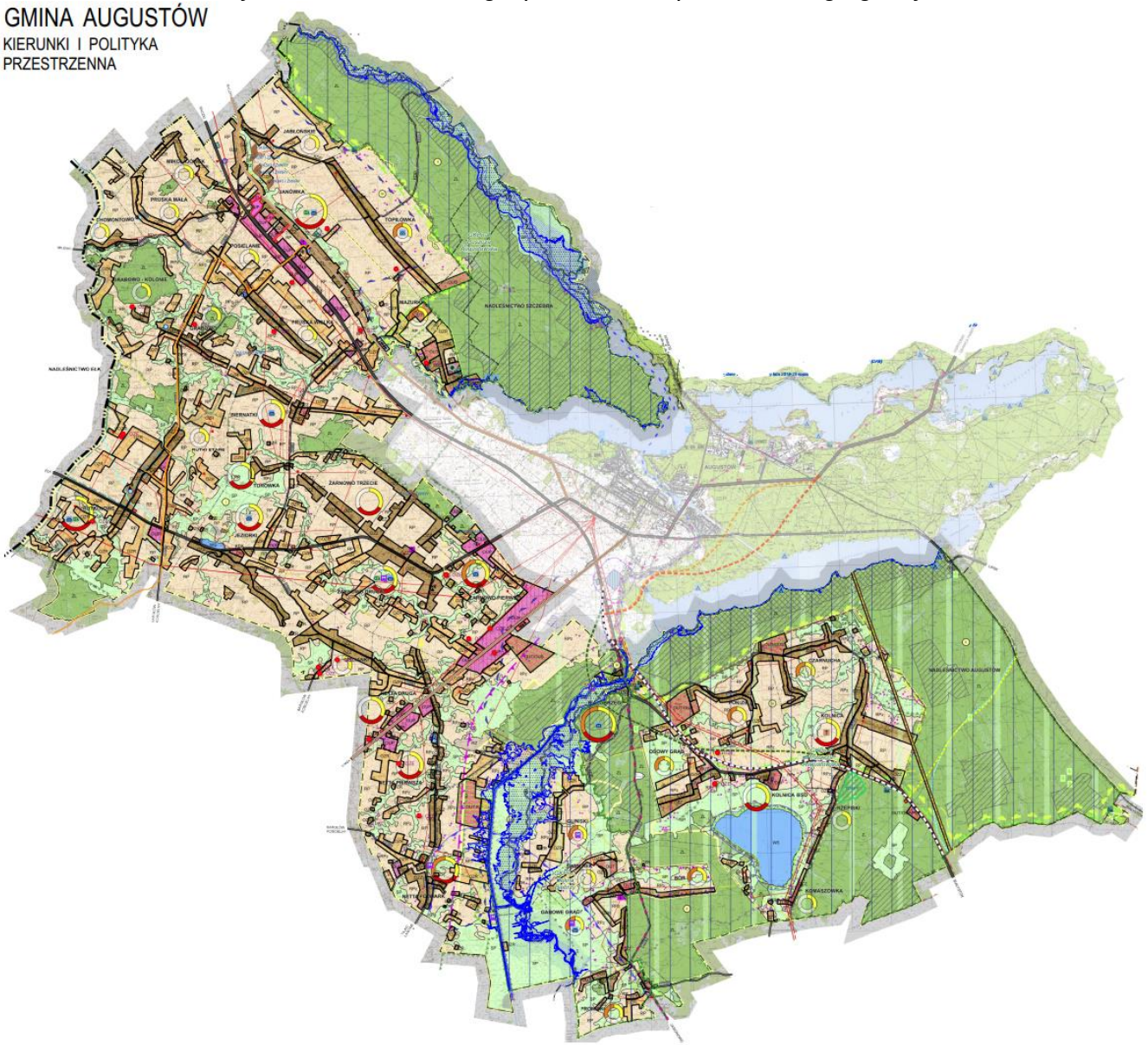

OZNACZENIA OGÓLNE

- GRANICE OPRACOWANIA STUDIUM
- GRANICA WOJEWÓDZTWA
- GRANICA POWIATU
- GRANICA GMINY
- GRANICE OBRĘBÓW GEODEZYJNYCH/WSI
- GRANICE NADLEŚNICTW
- LINIE ROZGRANICZAJĄCE TERENY O RÓŻNYM PRZEZNACZENIU LUB RÓŻNYCH ZASADACH ZAGOSPODAROWANIA
- GRANICE GŁÓWNYCH JEDNOSTEK MORFOLOGICZNYCH
- GRANICE DZIAŁU WODNEGO IV-RZĘDU
- GRANICE STREFY UZDROWISKOWEJ "C"

KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO ZASOBÓW

1. OCHRONA GŁÓWNYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO ZASOBÓW

- WS - WODY POWIERZCHNIOWE
- ZL - LASY
- NIEUŻYTKI I BAGNA - WIĘKSZE KOMPLEKSY
- OBSZARY OBEJMUJĄCE TERENY NARAŻONE NA ZALANIE
- OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ

DANE ARCHIWALNE - Obszary wyznaczone w studiach opracowanych na zelcenie Dyrektora RZGW w Warszawie)

2. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

- GRANICE OBSZARÓW CHRONIONEGO KRAJOBRAZU:
- DR - OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „DOLINA ROSPUDY"
- PUA - OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „PUSZCZA I JEZIORA AUGUSTOWSKIE"
- PR - OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „POJEZIERZE RAJGRODZKIE"
- DB - OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „DOLINA BIEBRZY"
- GRANICE AUGUSTOWSKO - DRUSKIENNICKIEGO TRANSGRANICZNEGO OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU – PROJEKTOWANY
- OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW PUSZCZA AUGUSTOWSKA (PLB 200002)
- OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW OSTOJA BIEBRZAŃSKA (PLB 200006)
- SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK OSTOJA AUGUSTOWSKA (PLH200005) - PROJEKTOWANY
- REZERWAT PRZYRODY - JEZIORO KOLNO
- POMNIKI PRZYRODY- ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE
- GRANICE MIĘDZYNARODOWEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO PUSZCZY AUGUSTOWSKIEJ - PROJEKTOWANY

3. OCHRONA PLANISTYCZNA OBSZARÓW I OBIEKTÓW

- OBSZARY WĘZŁOWE O ZNACZENIU MIĘDZYNARODOWYM ECONET.PL
- SP - GRANICE OBSZARÓW SYSTEMU PRZYRODNICZEGO GMINY (SP) - BEZ PRAWA ZABUDOWY - PROJEKTOWANE
- KORYTARZ EKOLOGICZNY GKPn-4 PUSZCZA AUGUSTOWSKA
- GRANICE STREFY CISZY RZEKI ROSPUDA I JEZIORA KOLNO
- OTWORY HYDROGEOLOGICZNE
- GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH NR 217 „PRADOLINA RZEKI BIEBRZY"

KIERUNKI OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

1. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

- ZABYTKI SAKRALNE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO
- H - ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO
- POMNIK HISTORII KANAŁ AUGUSTOWSKI
- PARK KULTUROWY - PROJEKTOWANY

2. OCHRONA PLANISTYCZNA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

- 17 - STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WRAZ Z NUMERAMI
- REZERWAT KULTUROWY– PROJEKTOWANY

KIERUNKI ROZWOJU GMINY

1. ROLNICTWO

- OPR - OBSZAR OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWIE ROLNYM, HODOWLANYM I OGRODNICZYM
- RP - OBSZARY ROLNICZE
- RPz - OBSZARY ROLNICZE BEZ PRAWA ZABUDOWY
- RZ - UŻYTKI ZIELONE (ŁĄKI I PASTWISKA)
- ZLEWNIE MLEKA
- SKUPY ZBÓŻ, PUNKTY SKUPU, MAGAZYNY
- MŁYNY

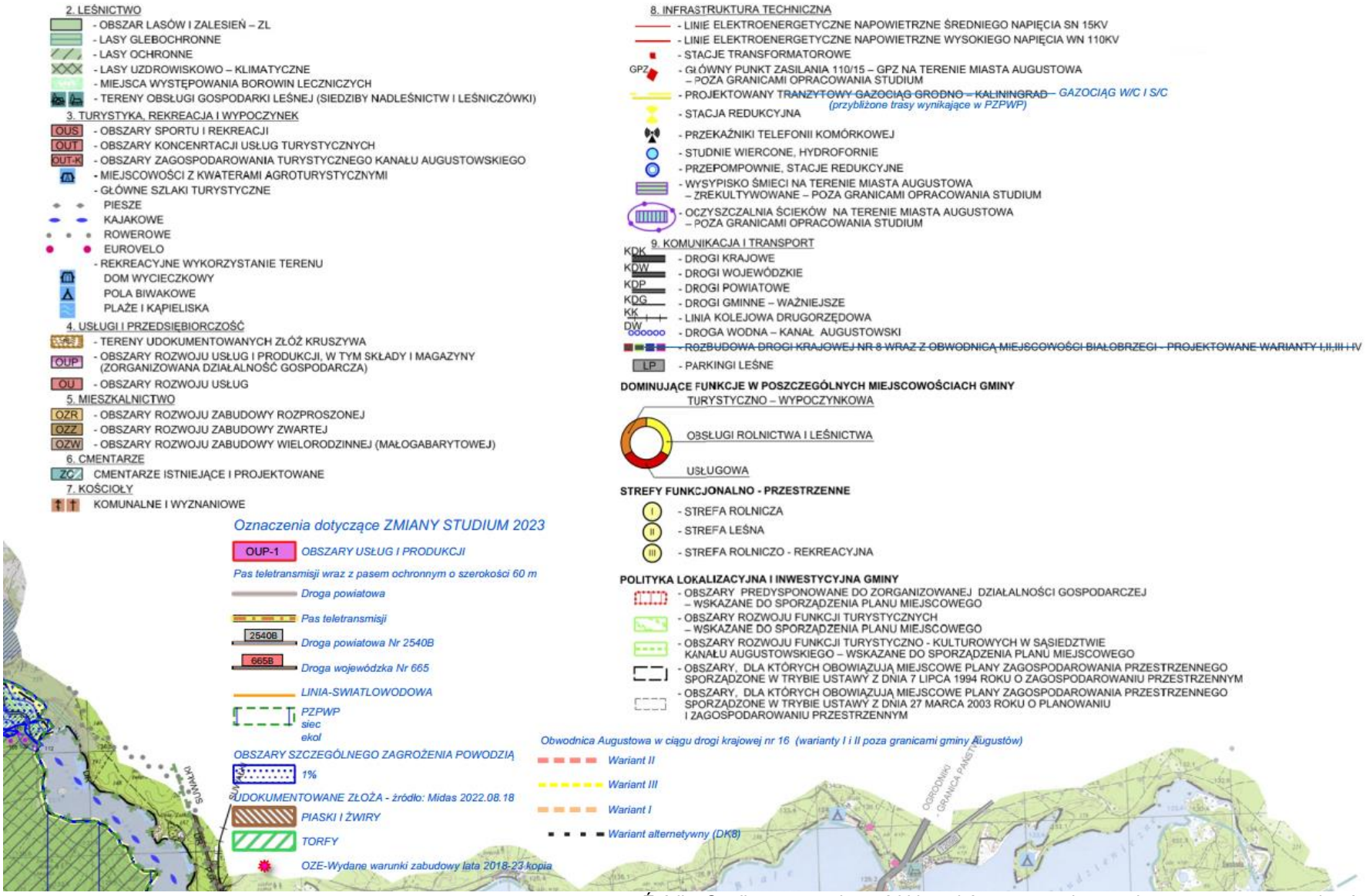

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Augustów

5.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Gmina Augustów została wskazana w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 przyjętej uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. jako obszar strategicznej interwencji – **obszar wiejski, w tym przyrodniczo cenny**. Zakres interwencji na tym obszarze powinien obejmować wachlarz instrumentów podnoszących jakość życia mieszkańców. Będzie temu służyć m.in. rozwój i unowocześnienie szkolnictwa począwszy od etapu przedszkolnego aż do kształcenia ustawicznego, rozwój infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej i wodno-kanalizacyjnej. Niezbędne są działania dotyczące przywracania funkcji społeczno-gospodarczych obszarów wiejskich w ramach odnowy wsi. Ważne będą działania promujące przedsiębiorczość i umiejętności konkurowania na rynku pracy. W odniesieniu do rolnictwa szczególne zagrożenie zaczyna stanowić brak wody. Stąd ważna jest mała retencja, program zalesień terenów nieużywanych rolniczo, ale też ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed uszczupleniem na nieuzasadnione cele nierolnicze. Istotną kwestią pozostaje także poprawa struktury obszarowej gospodarstw. Ze względu na przyjęty w regionie model energetyki rozproszonej, w dalszym ciągu należy wspierać inwestycje dotyczące produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, co będzie możliwe poprzez działania podejmowane w ramach realizacji celu operacyjnego 1.4 *Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego*. Polityka regionalna w stosunku do obszarów wiejskich powinna być oparta na inicjatywach lokalnych, rozwijających kapitał społeczny. W gminach, które są objęte szczególną ochroną prawną ze względu na obszary cenne przyrodniczo (m.in. obszary Natura 2000), co w wielu przypadkach może stanowić istotną barierę ich rozwoju, m.in. poprzez ograniczenia organizacyjne, społeczne, prawne i zwiększone koszty inwestycji, należy kontynuować działania z jednej strony dotyczące ochrony środowiska i wartości krajobrazowych, z drugiej zaś wspierające rozwój przedsiębiorczości, która pozwoli zachować walory przyrodnicze, w tym turystyki kwalifikowanej czy ekoturystyki. Rolnictwo na obszarach cennych przyrodniczo powinno rozwijać się w kierunku produkcji żywności wysokiej jakości oraz rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego. Na obszarach wiejskich zasadne będzie koncentrowanie się na realizacji działań służących realizacji celów operacyjnych związanych z przestrzenią wysokiej jakości (cel operacyjny 2.3.), a także rozwojem przedsiębiorczości (cel operacyjny 1.3.) w powiązaniu z aktywizacją mieszkańców (cel operacyjny 2.2.), szczególnie w zakresie wspierania mieszkańców w zdobywaniu i rozwijaniu kompetencji na wszystkich etapach życia. W obszarze przedsiębiorczości można liczyć na rozwój ekologicznych i zrównoważonych form produkcji rolniczej i powiązany z nimi rozwój przetwórstwa żywności wysokiej jakości.

Rysunek 2. Obszary wiejskie w województwie podlaskim, w tym przyrodniczo cenne

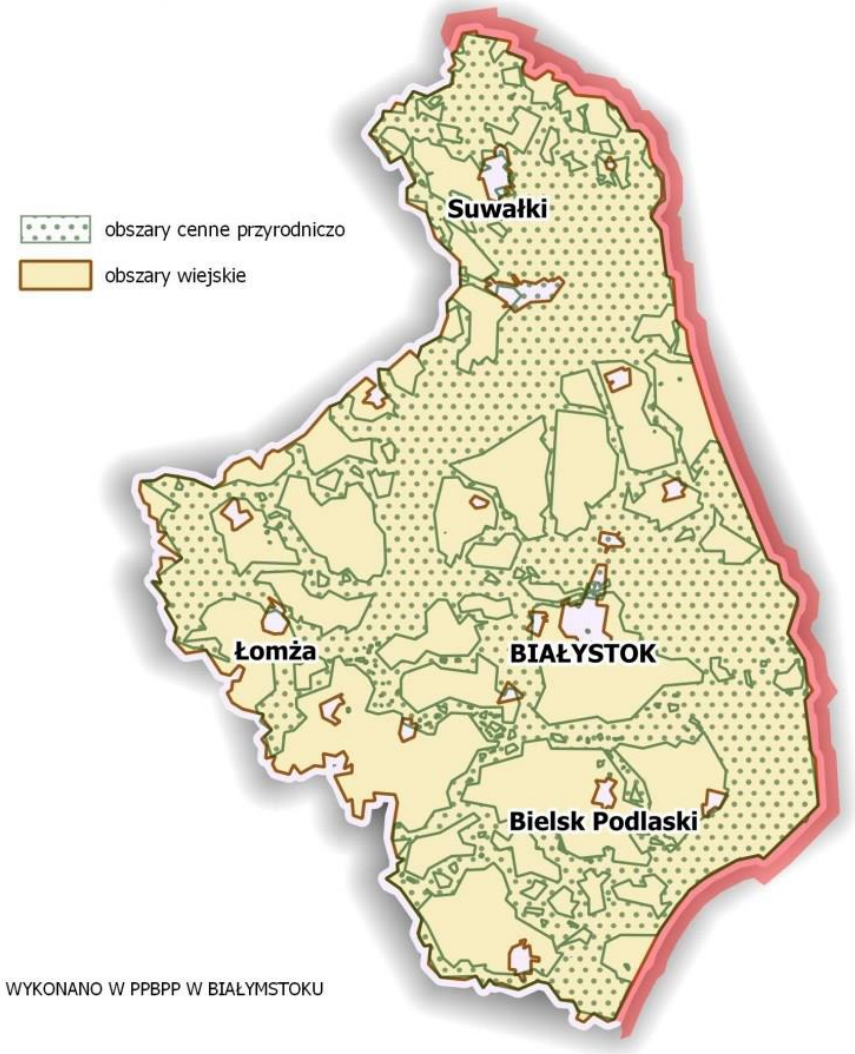

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 przyjęta uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.

Gmina Augustów została też wskazana jako jeden z **obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją**. Uznano, że występuje tu **kumulacja problemów ekonomicznych**.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego, planowana interwencja na obszarach zmarginalizowanych powinna prowadzić do osiągnięcia konkretnych celów, takich jak: rozwój lokalnych firm, wzrost liczby miejsc pracy, wzrost dochodów mieszkańców, wzrost bazy dochodowej samorządów terytorialnych. Na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją kluczowe będzie realizowanie celu operacyjnego 1.3 dotyczącego lokalnej przedsiębiorczość, w szczególności nastawionej na rozwój ekologicznych form produkcji rolniczej i powiązany z nim rozwój przetwórstwa żywności wysokiej jakości. Przedsiębiorczość na części obszarów może wiązać się także z lokalnymi produktami turystycznymi, jak również z działaniami związanymi z rozwojem odnawialnych źródeł energii i energetyki rozproszonej (cel operacyjny 1.4 *Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego*). Istotne jest

także wzmocnienie powiązań funkcjonalnych gmin wiejskich z miastami oraz poprawa dostępności usług publicznych (inwestycje w niezbędną infrastrukturę – cel operacyjny 2.3), a także poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych w zakresie zarządzania rozwojem i zdolności do nawiązywania współpracy. Zapewnienie trwałych podstaw rozwoju obszarów zagrożonych marginalizacją będzie wymagało włączenia się poszczególnych gmin w szersze procesy rozwojowe, tworzenie partnerstw ponadlokalnych, co oznacza duże zaangażowanie w realizację celu operacyjnego 3.1 *Dobre zarządzanie*. W przypadku gmin położonych wzdłuż granicy zewnętrznej UE, podejmowane działania będą koncentrować się na zmniejszaniu ich peryferyjności, poprzez poprawę dostępności do lokalnych i regionalnych ośrodków rozwoju oraz nawiązywanie współpracy transgranicznej (cel operacyjny 3.4 *Gościnny region*).

Rysunek 3. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją w województwie podlaskim wg gmin

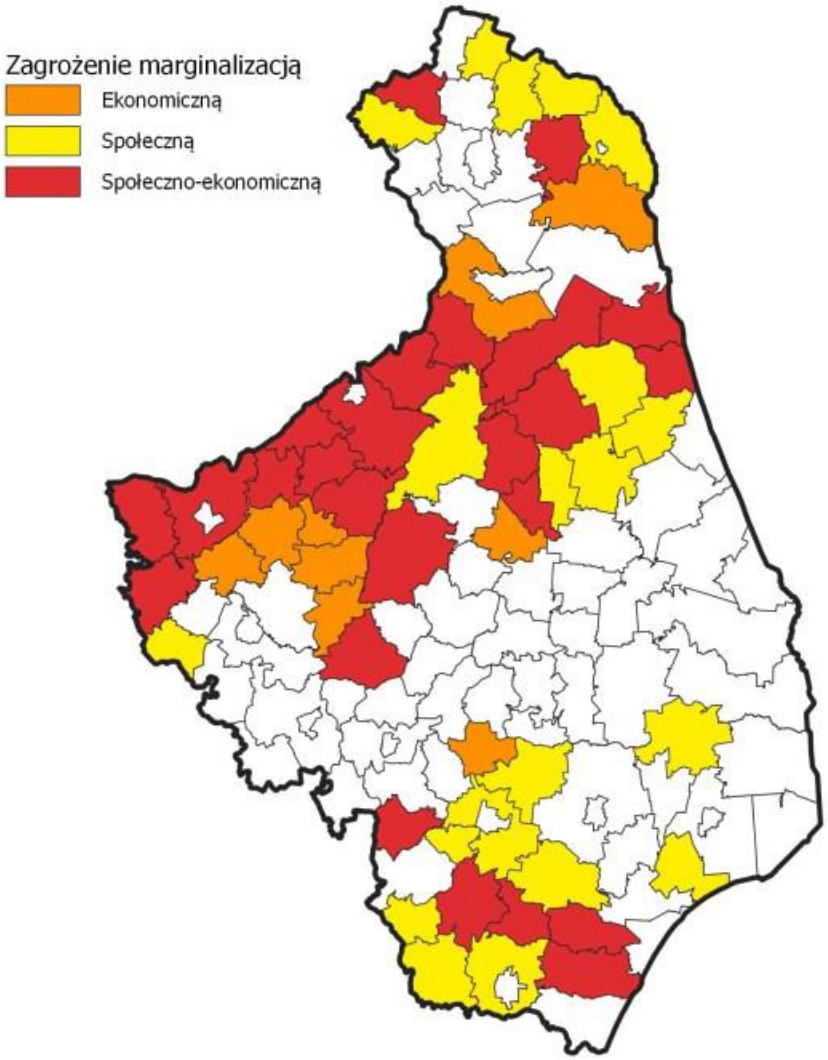

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 przyjęta uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.

6. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

Działania wyznaczone w dokumencie wynikają z kompetencji gminy oraz ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców gminy. Ich koordynacja należy do obowiązków władzy wykonawczej Gminy Augustów, czyli Wójt. Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności:

- realizację przypisanych działań,
- ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w Strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy Strategii,
- koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Gminy Augustów,
- zapewnianie promocji strategii,
- poszukiwanie, wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi, pozabudżetowych źródeł finansowania dla działań.

Wójt będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez pracowników Urzędu Gminy oraz gminne jednostki organizacyjne. Ponadto w Strategii znajdują się działania, za których realizację odpowiadać mogą organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy, a także partnerzy społeczno - gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą Augustów i pozostałymi zainteresowanymi. W związku z tym wszyscy partnerzy zaangażowani, realizujący działania w ramach Strategii, będą aktywnie współpracować z Gminą Augustów w celu realizacji założeń przedmiotowego dokumentu strategicznego.

Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023 - 2030 będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty

międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecanie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.

Dodatkowo, rekomendowane jest również przyjęcie i – w miarę potrzeb - aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Augustów. Pełna wersja Strategii znajdować się będzie na stronie internetowej gminy, co umożliwi wszystkim zainteresowanym zapoznanie się z jej treścią.

Monitoring wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań i osiągania celów,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i działań strategii, rozwiązywanie problemów. Ewaluacji podlegać będzie: materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen; oraz ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji będzie realizowana w okresach rocznych. Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie będzie Wójt Gminy Augustów, który realizuje swoje zadania poprzez jednostki podległe.
Ponadto do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących ze sprawozdań i raportów. Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych w niej działań. Informacje o realizacji Strategii będą zawarte w sporządzanym rokrocznie raporcie o stanie gminy.

Prowadzony monitoring pozwoli na wykrycie zagrożenia w zakresie braku realizacji danego celu i osiągnięcia założonych wskaźników oraz na ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji działań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji. W ostatnim roku badania stopnia realizacji założeń Strategii, tj. 2030 r. sporządzony zostanie raport z ewaluacji zawierający podsumowanie efektów wybranych do realizacji działań w całym okresie jej wdrażania. Pozwoli to uzyskać pełny obraz i ocenę realizacji założeń Strategii. Będzie on również określał wnioski i rekomendacje, które pozwolą usprawnić proces wdrażania Strategii na kolejne lata.

7. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki zabezpieczające realizację zadań zapisanych w poszczególnych celach operacyjnych pochodzić będą z następujących źródeł:

a) z programów pomocowych UE,
b) z programów rządowych,
c) z budżetu państwa,
d) z budżetu Gminy Augustów,
e) z budżetu partnerów projektów,
f) ze środków zaangażowanych przez krajowych i zagranicznych inwestorów prywatnych,
g) z krajowych i zagranicznych organizacji pozarządowych,
h) od instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych.

Główne źródła finansowania działań oraz wkładu własnego stanowi budżet gminy. Część działań przewidzianych w Strategii należy do zadań realizowanych w ramach bieżącej działalności gminy. Wobec tego środki na te działania pochodzić będą z dochodów własnych. Realizacja części działań zakłada również współpracę z innymi jednostkami organizacyjnymi, spółkami komunalnymi, stowarzyszeniami, pozostałymi partnerami. Współpraca ta może również opierać się na wspólnym finansowaniu działań, przekazaniu dotacji na ich realizację.

Gmina Augustów zakłada ponadto pozyskanie środków finansowych z funduszy europejskich, w tym w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 oraz innych programów finansowanych z Funduszy Unii Europejskiej. Precyzyjne określenie wszystkich konkretnych funduszy, ze względu na ich różnorodność jest właściwie niemożliwa.

8. PROCES TWORZENIA STRATEGII

Pierwszym etapem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 było przyjęcie Uchwała Nr XLI/389/2023 Rady Gminy Augustów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Podczas badania ankietowego zebrano 158 ankiet.
14 grudnia 2023 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Augustów (ul. Mazurska 1c) odbyło się spotkanie konsultacyjno – informacyjne dotyczące opracowania Diagnozy społecznej do Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023 – 2030. Mieszkańcy zwrócili szczególną uwagę na potrzebę poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego dla użytkowników pieszo-rowerowych, m.in. poprzez budowę ścieżek pieszo – rowerowych, chodników, trakcji pieszych z oświetleniem oraz dostrzegają potrzebę realizacji projektów umożliwiających pozyskiwanie dofinansowania na odnawialne źródła energii oraz podjęcia działań dotyczących utworzenia domu pomocy społecznej dla grup defaworyzowanych.

W kolejnym etapie prac została przygotowana Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Augustów oraz projekt Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030.

Następnie dokumenty zostały skierowane do konsultacji z mieszkańcami, przedstawicielami sąsiednich gmin, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz z dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Uwagi i wnioski można było składać w terminie od dnia od dnia 16.01.2024 r. do dnia 21.02.2024 r. Nie wpłynęły żadne uwagi od sąsiednich gmin ani od mieszkańców Gminy Augustów.
Zostały zgłoszone uwagi przez Dyrektora RZGW w Białymstoku (pismo z dnia 12.02.2024 r., znak: B.RZP.416.5.2023.GB). Dotyczyły one potrzeby aktualizacji jednolitych części wód powierzchniowych oraz ich numeracji związanych z Planem Gospodarowania Wodami Dorzecza Wisły. Wskazano też inwestycje, które będą realizowane na terenie gminy (Przebudowa stopnia wodnego Białobrzegi w km 27+100 Kanału Augustowskiego i Przebudowa rurociągu w km 1+306 – 1+646 na rzece Węgorówka). Postulaty zostały uwzględnione.

Następnie opracowano projekt Strategii uwzględniający wyniki konsultacji. Dokonano w nim także zmian redakcyjnych i przedłożono dokument Zarządowi Województwa Podlaskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Pozytywną opinię uzyskano dnia 14.03.2024 r. (uchwała nr 394/7680/2024 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 14.03.2024 r. w sprawie wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030" ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie).

9. SPIS TABEL I RYSUNKÓW

TABELA 1. JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH NA TERENIE GMINY 15
TABELA 2. STAN LUDNOŚCI ZAMIESZKUJĄCEJ TEREN GMINY AUGUSTÓW W LATACH 2016 – 2022 21
TABELA 3. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY AUGUSTÓW W LATACH 2016 – 2022 24
TABELA 4. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W LATACH 2016 – 2022 26
TABELA 5. GOSPODARSTWA ROLNE OGÓŁEM NA TERENIE GMINY AUGUSTÓW 27
TABELA 6. PROJEKTY PLANOWANE DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY DO 2030 R. 58
TABELA 7. CHARAKTERYSTYKA STREF WYRÓŻNIONYCH W „STUDIUM…” 71
TABELA 8. LOKALIZACJA STREF FUNKCJONALNYCH 74
TABELA 9. PRZEZNACZENIE TERENÓW, SKRÓTY 74

RYSUNEK 1. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY 78
RYSUNEK 2. OBSZARY WIEJSKIE W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM, W TYM PRZYRODNICZO CENNE .82
RYSUNEK 3. OBSZARY ZAGROŻONE TRWAŁĄ MARGINALIZACJĄ W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM WG GMIN 83

ZAŁĄCZNIK NR 1. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY AUGUSTÓW

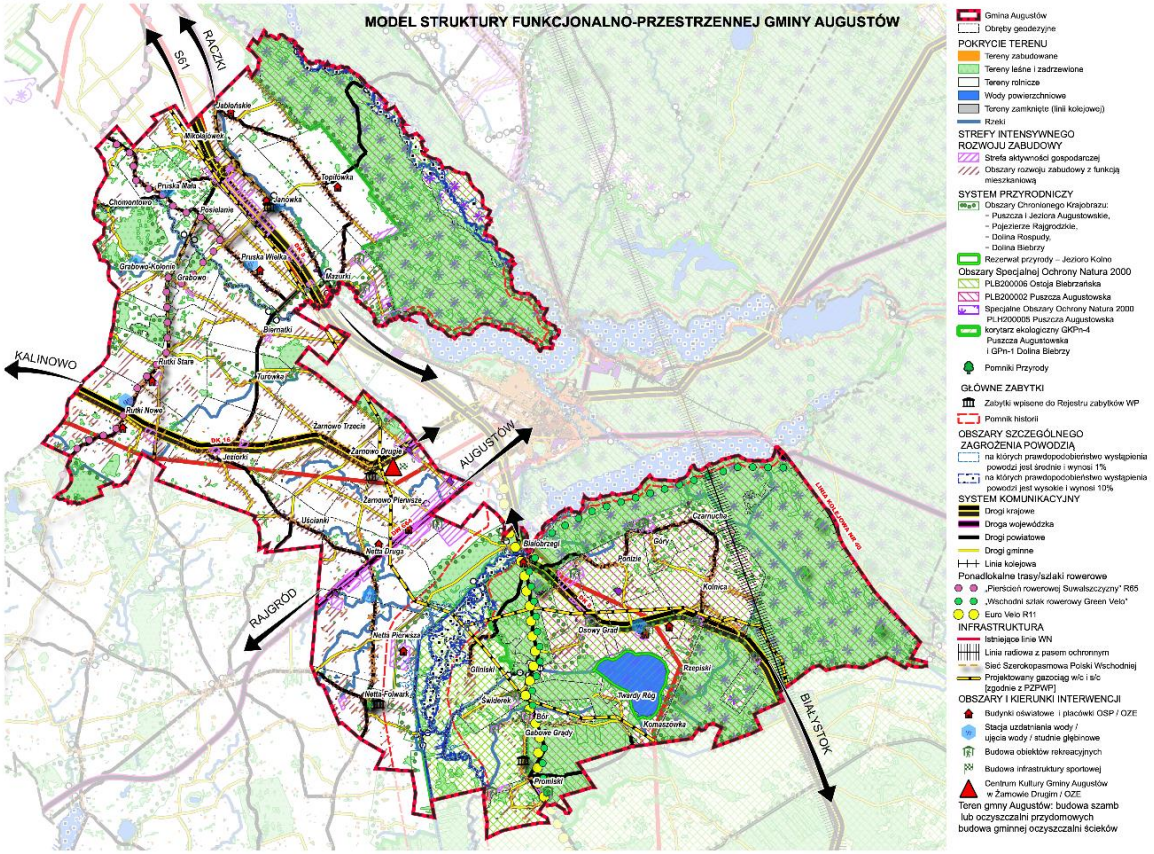

UZASADNIENIE

Strategia Rozwoju Gminy Augustów została przygotowana zgodnie z art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2023, poz. 40 z późn. zm.) oraz z uwzględnieniem zapisów poradnika opracowanego na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej „Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny".Podstawę prawną do jej przygotowania stanowi Uchwała Nr XLI/389/2023 Rady Gminy Augustów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023 – 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Strategia jest efektem prac zespołu zadaniowego. Dzięki zaangażowaniu przedstawicieli samorządu, organizacji publicznych, przedsiębiorców i lokalnych liderów życia społecznego, Strategia stanowi nie tylko narzędzie prowadzenia polityki rozwoju lokalnego, ale również syntezę świadomych wyborów i rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową. Została opracowana w oparciu o metodę partycypacyjną. W celu jej przygotowania przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z mieszkańcami, zorganizowano także badanie ankietowe mające na celu zebranie informacji na temat oczekiwanych kierunków rozwoju analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Augustów, a także jest spójny z dokumentami wyższego rzędu. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania.